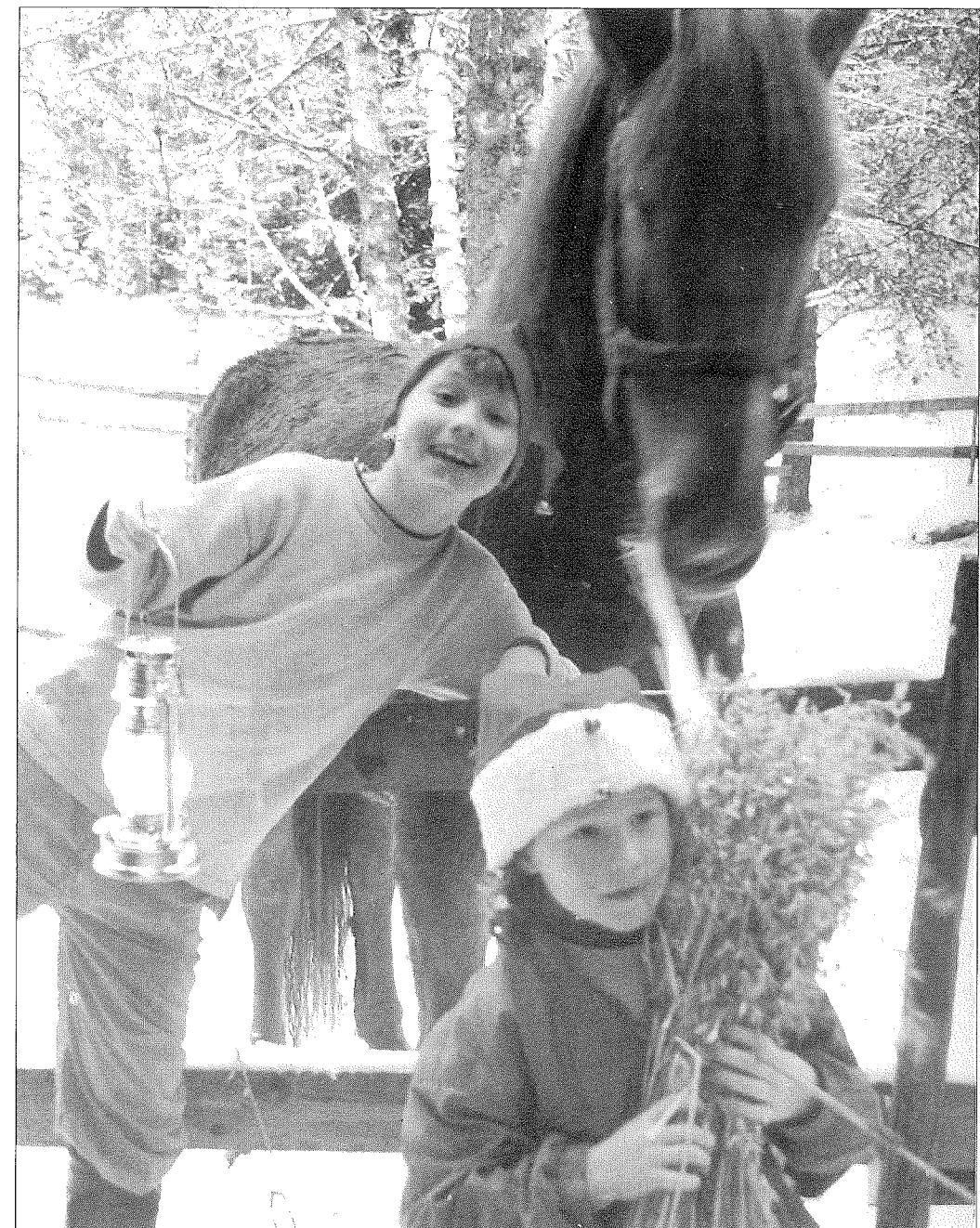

SUVANNON SEUTU

SAKKOLAN, METSÄPIRTIN JA VUOKSELAN PITÄJÄLEHTI

SUVANNON YMPÄRISTÖN
KOTISEUTULEHTI

N:o 8 • 2002
J O U L U K U U

Kiitos kuluneesta vuodesta
lehden lukijoille ja tekijöille.

Hyvää joulua ja
onnellista uutta vuotta
Suvannon Seutu

Kiitos kuluneesta
vuodesta!

Kaikille sakkolalaisille ja
naapureille
rauhallista joulua ja
kaikkea hyvää
tulevalle vuodelle!

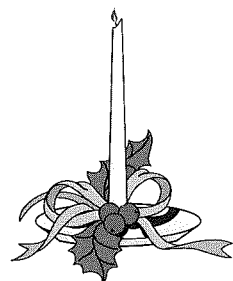
Sakkola-Seura ry

Er.P 6:n PERINNE-
YHDISTYKSEEN
otetaan henkilö- ja yhteisö-
jäseniä. Vuotuista jäsenmak-
sua ei peritä. Yksityshenkilöt
voivat suorittaa 10 euron
liittymismaksun ja yhteisöt
vastaavasti vähintään 50
euron kannatusmaksun.
Yhdistystoiminnan
edellytyksenä on
jonkinlainen rahasto toimin-
nan jatkuvuutta ajatellen.
Maksut voi suorittaa
Rauman Seudun
Osuuspankkiin tilille
563000-2182850.

Heino P. Paavilainen
perinneyhdistyksen
puheenjohtaja,
p. 02-822 0728

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA 2003
kaikille Suvannon Seudun lukijoille.
Vuokselalaiset kiittävät yhteistyöstä
sakkolalaisia ja metsäpirttiläisiä.
Lämmin erityiskiitos Sakkola-Säätiölle ja
Suvannon Seudun toimittamiseen
osallistuneille kaikille henkilöille.

VUOKSELA-SEURA r.y.

Sakkola-Säätiö kiittää
kaikkia yhteistyökumppaneitaan
kuluneesta vuodesta ja toivottaa
rauhallista joulunaikaa ja
menestystä vuodelle 2003!

SUVANNON SEUDUN SUKUPIIRI
kokoontuu la 1.2.2003 klo 13.
Helsingissä Karjala-talolla Sortavala-salissa.
Käsittelyssä Sakkolan, Metsäpirtin, Raudun,
Pyhäjärven ja Vuokselan sukuja.
Tiedustelut yhteyshenkilö Osmo Tuokko, p. 09-5473 105,
sähköposti: osmo.tuokko@kolumbus.fi

Aamiaismajoitusta

1-5h/huoneet*** tilaa 10:lle

Kurssit, kokoukset

ym. tilaisuudet 80:lle

Sarkkilan koulun luokkasalissa

"Koulukirja ja Karttakeppiohjelma", sisältää keittoruokailun.

Hirsimökki** Yhivuoressa 8-10:lle
Lintutori ja erämökki

Koulutintti Oy

Hanna-Riitta ja Sakari Pärssinen
Lauttakyläntie 21 Punkalaidun
02-7641 735, 050-5375 805

www.taikayontienoo.net
passim@sci.fi

PAUKUN PALSTA

Karjalahulluus

Karjala-
hulluus voi
iskeä nope-
asti kuin sa-
lama kirk-
kaalta tai-
vaalta tai sit-
ten se voi
hivuttautua
pikkuhiljaa
vuo s i e n
m i t t a a n

kuin salakavala tauti. Itse tunnustau-
dun mielelläni Karjalahulluksi.

Meitä on muitakin Karjalahulluja.
Meitä on sakkolalaisii, rautulaii, räisä-
läisii, metsäpirttoisii, vuokselalaisii, ki-
vennapoisii, pyhäjärvisii... Meitä
on jokaisesta pakkoluovutetun alueen
kunnasta. Meidän joukossamme on
myös suuri määrä sellaisiakin, joilla ei
ole mitään juuria Karjalassa. Joiden-
kin meistä täytyy käydä kerran kesäs-
sä Karjalassa. Joidenkin toisten pitää
käydä siellä monta kertaa vuodessa.
Veri vetää. Ei sille mitään mahda. Joku
hulluus sen täytyy olla.

Viimeksi olin syksyllä Kannaksella
räisäläläisen Juhani Kaatosen ja hänen
vaimonsa kanssa opastamassa ja ker-
tomassa Räisälästä ja Sakkolasta oitti-
laiselle Matti T. Virtaselle, joka on syn-
tyjään umpihämäläinen. Virtanenkin

näytti hurahtaneen Karjalaan ja vielä-
pä erittäin voimakkaasti. Matka oli
erittäin antoisa, kun sain tutustua Sak-
kolan naapuripitäjään Räisälään.

Onko meille annettu jonkinlainen
lähetystehtävä? Onko meidät kutsut-
tu tähän tehtävään? Onko meidän teh-
tävämme levittää Karjala tietoutta sekä
nykyisen Suomen alueen asukkaille
että Karjalassa nykyään asuville mie-
hittäjäkansan edustajille? Onko mei-
dän tehtävämme kertoa totuus? Onko
meidän tehtävämme ylläpitää jatkuvas-
ti keskustelua Karjalasta, ettei totuus
unohtuisi?

Olen monta kertaa miettinyt asioita,
venäläisen maalaishotellin kylmän
kalseassa tai tunkkaisen ummehtunees-
sa huoneessa. Olen juuri tullut kylmäs-
tä suihkusta, pannut kengät jalkaani,
etteivät märät jalat kerää roskia siivoa-
mattomasta lattiasta ja istun huoneeni
muhkuraisen sängyn laidalla. Mitä
hemmettiä minä täällä teen? Miksi mi-
nun pitää tänne tulla kärsimään tätä
kurjuutta? Miksi tulen katsomaan näitä
rängistyneitä sovhoosien rakennuksia?
Miksi tulen kiistelemään mafian kans-
sa suojelurajoista? Miksi neuvottelen
näiden venäläisten kanssa sopimuksis-
ta, joilla ei tiukan paikan tullen ole
mitään lainvoimaa?

Mutta kun kuluu pari viikkoa koti-
Suomessa ja joku kysyy: "Olen kerän-
nyt taas joukon innokkaita Karjalaan
lähtijöitä. Lähdetkö opastamaan mei-
tä? Lähdetkö näyttämään paikkoja,
missä Suomen itsenäisyys punnittiin?
Me haluamme tutustua taistelupaik-
koihin ja sukumme entisiin asuinsijoi-
hin."

Jälleen vastaan myöntävästi ja läh-
den uudella innolla esittelemään esi-

isieni perintömaita sekä Taipaleen,
Keljan, Äyräpään ja Summan taistelu-
paikkoja. Lähdän katsomaan kaunista
luontoa, missä käki kukkuu ja aurinko
paistaa. Ihailimme yhdessä Vuoksen
vesistöä, Laatokan merta, kullankeltai-
sia hiekkarantoja ja vehmaita lehtoja.
Etsimme pähkinäpensaiden katveesta
kotipaikkojemme raunioita ja iloitsen-
me yhdestä savitiilin palasesta, joka on
joskus tuottanut kotilieden lämpöä.

Olen jälleen kerran keräämässä hu-
manitaarista apua maailman rikkaim-
man maan köyhille lapsille, jotka asu-
vat meidän isiltämme ja äideiltämme
anastetulla maalla. Onko tässä mitään
järkeä? Ei, ei siinä ole mitään järkeä,
mutta niin vaan pitää tehdä. Se on sitä
Karjalahulluutta. Onhan niitä Lapin-
hullujakin.

Olen keräämässä Karjalan kannaksen
koululaisille hiihtovälineitä, suksia,
sauvoja, monoja ja miksei luistimiakin.
Jos sinulla on pieneksi käyneitä tai
muuten vaan sellaisia hiihtovälineitä,
jotka voisit luovuttaa korvauksetta
venäläisille lapsille, niin ilmoita siitä
minulle tämän vuoden loppuun men-
nessä.

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta
Vuotta kaikille Suvannon Seudun lu-
kijoille!

Hannu J. Paukku

Sakkola-Säätiön valtuuskunnan
puheenjohtaja
Harjatie 5, 32210 LOIMAA
p. 02-7628152
GSM 0500-741296
E-mail.
hannu.paukku@punkalaidun.fi

Seuraava Suvannon Seutu
ilmestyy helmikuussa 2003.
Lehteen tarkoitettu aineisto
pitää olla toimituksessa
perjantaihin 17.1. mennessä.
Tiedustelut p.040 730 2622

www.sakkola.fi

www.vuoksela-
seura.fi

www.metsapirtti.net

TURKKISEN TURINAT

Vuoden vaihtuessa

Toivottelen kaikille lehden lukijoille ja yhteistyökumppaneillemme rauhaa joulunaikaan menestyksestä uutta vuotta. Kulunutta vuotta voisinkin luonnehtia yhteistyön vuodeksi. Metsäpirttiläiset ja vuokselalaiset ovat tulleet mukaan Suvannon Seutu-lehden toteuttajiksi ja näin lehden sisältö ja levikki saavat uutta pontta. Täysimääräisesti uskon lehtiyhteistyön näkyvän tulevan vuoden aikana.

Lahjoitusmaatalonpoikapatsas -hankkeissa niin Metsäpirtin, Raudun, Pyhäjärven kuin Sakkolan puuhämähärit ovat toteuttaneet yhteisvoimin ja -toimin mittavan entisöinnin. Pyhäjärvellä juhlallisuudet ovat vuorossa ensi kesänä, Metsäpirtissä viime kesänä ja Sakkolassa jo reilu vuosi sitten. Harras toive on, että venäläinen osapuoli kunnioittaisi talonpoikaisperinteemme muistomerkkejä kuin myös vainajiem-

me leposijoja.

Kunnianosoituksena Talvisodan sankareillemme on ErP 6 perinnetoimikunta jatkanut toimintaansa päättäen järjestää ensi vuoden tapainpäivänä Suomalaisella klubilla Tampereella perinteisen muistojuhlan. Mielenkiintoinen yhteishankkeemme on seurata Kannaksella ErP 6:n taistelujen tie kesällä 2004 ennen juhannusta. Mielestäni rautulaisten ja sakkolalaisten tulisi liittää tähän retkeen ja toimintaan mukaan Metsolan patterin perinteet.

Uskoisin sen sopivan ErP 6:n perinnetoimikunnalle. Nämä kaksi osastoaahan olivat perustettu lähipitäjien miehistä ja osallistuvat Keljassa ja Haparaissa taisteluihin jouluna -39.

Perinteen keruu on myös kuluvaan vuoden aikana jatkunut kaikissa Suvannon Seudun pitäjissä. Sakkolan osalta tiedän parin kolmen kyläkirjan olevan työn alla ja Aleksanteri Aavan perinne on hyvin Kuparisen suvun hallinnassa.

Luonnollisesti museomme ja arkistomme toivoo saavansa alkuperäismateriaalia tai niiden kopioita haltuunsa toiminnan syventämiseksi. Kiitettävästi ovat monet rotuporsaiden jälkeläiset ja heidän ystävänsä toimineetkin.

Kiitos vielä kerran Lempäälän Kar-

jalaisille, Haparaisten Nuorisoseuralle ja Lempäälän kunnalle kesän Sakkola-juhlista. Nyt ovat tulevan kesän juhlat vahvassa vauhdissa Punkalaitumella. Siellä saamme taas ensi kesänä haastaa, tavata tuttuja ja nauttia punkalaitumelaisten vieraanvaraisuudesta.

Sitä ennen ovat kotiseuturetket vuorossa Kannaksella ja muukin karjalaisuuden tutkailu.

Kokoan heinäkuun lopulla ryhmän Nuoran Markun kanssa matkalle Tverin Karjalaan Pietarin ja Moskovan välimaastoon. Siellä karjalaiskylissä tutustumme Kannaksen muinaisten asukkaiden jälkeläisiin. Asiasta kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä vaikkapa meikäläiseen.

Vaan eipä mennä liikaa asioiden edelle. Nyt on joulun, piirakoiden, livekalan ja kinkun aika, rauhoittumisen ja sukuloimisen aika.

Keskeisimpänä luonnollisesti joulun sanoman, Vapahtajan syntymäjuhlan, kunnioittaminen!

Rauhaa joulunaikaa ja onnellista uutta vuotta!

Toivottaa

Hannu Viljonoika Turkinen

Sakkolalainen Eila Aro täytti lokakuussa 70 vuotta, ja sai samaan kuvaan kaikki kuusi lastaan ja 19 lastenlastaan. Kuva: Mauritz Hellström.

UUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

Äitimme, emäntä Tyyne Lemmetti, os. Nousiainen, täyttää 90 vuotta 8.1.2003.

Tyyne syntyi ja varttui Valkjärvellä, mistä muutti Sakkolan Petäjäjärvelle avioituttuaan Petäjäjärven pojan, Aapo Lemmetin kanssa. Ensimmäinen evakoon lähtö sodan jaloista oli vuonna 1939 päättyen monivaiheisen matkan jälkeen Nivalaan. Toisen kerran Sakkola piti jättää 1944. Tuolloin matka suuntautui Saarijärven kautta Lempäälään, joka myös vakituiseksi asuinpaikaksi muodostui.

Karjalan kunnat ovat tulleet tutuiksi meille jälkeläisillekin äidin rehevällä karjalan murteella kertomia kaihoisia tarinoita kuunnellessa.

Pojat Reijo, Asko, Esko ja Raimo perheineen onnittelevat 90 vuotta täyttävää pirteää Äiti-Tyyneä!

Reijo Lemmetti

85 vuotta täytti 18.10. Sakkolasta lähtöisin oleva Armas Meskanen Inarissa.

Oikaisu

Viime lehdessä kerrottiin Sakkola-Säätiön perustajajäsen Uuno Pulakan syntymäpäivistä. Uuno Pulakka täytti jo kunnioitettavat 90 vuotta, eikä 80. Hän asuu kodissaan Ruoveden Ruhalassa, ei Rauhalassa. Pahoittelemme virheitä.

Yhteisiä 70-vuotispäiviä viettivät Irma ja Väinö Havumäki Saarijärvellä 27. ja 28. heinäkuuta. Vieraita oli lähes 100 henkeä, ystäviä, naapureita ja sukulaisia Etelä-Suomea myöten.

Irma on syntynyt Sakkolan Riiskan kylässä Kiiskimäellä. Vanhemmat Hetti ja Filemon Karppanen. Väinö on maanviljelijäperheestä Saarijärven Kalmarista.

Opiskelu ja työ toivat 1950-luvulla kummankin Helsinkiin, jossa pariskunta asuu edelleen. Eläkepäivien harrastuksiin kuuluvat kesäkodin remontointi, ulkoilu ja käsityöt.

Vihittyjä

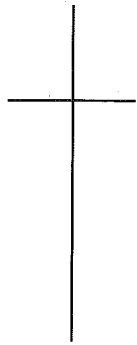

Avioliittoon vihittiin 20.7.2002 Ruoveden kirkossa Jyrki Jokinen ja Margetta Vaakkila. Jyrkin vanhemmat Eino ja Tellervo, os. Kallonen, olivat kotoisin Sakkolan Lapinlahdelta. Myös Jyrkin isovanhemmat olivat kotoisin Lapinlahdelta.

Häät vietettiin Jyrkin ja Magettan kotona 300 vieraan kanssa. Jyrkin kuoroystävät pitivät huolen ohjelmasta.

Hääparin mukana kuvassa pojat Markus ja Leo Jokinen sekä morsiuksittönnä Miina-Maija Simonen.

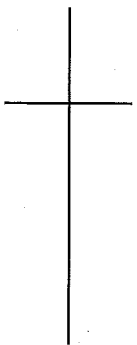
KUOLLEITA

Rakkaamme
Aili Tuulaskoski
os. Ryyppö

s. 5.5.1916 Sakkolassa
k. 19.7.2002 Rauman
terveyskeskuksessa

Kaivaten
äitiä, mummoa ja
isomummoa muistaen
Kalevi perh. ja
Tytär Marjatta

Rakkaamme
Reino Söder

s. 3.10.1916 Sakkola
k. 7.11.2002 Vantaa

Saimi
Raimo perheineen
Sirpa perheineen
Siiri-sisar
muut sukulaiset ja ystävät

Lämmin kiitos osanotosta.

Alma Riitta Kiiski, os. Rastas, kuoli 6.11.2002 Someron terveyskeskuksessa. Hän oli syntynyt 27.5.1911 Sakkolan Riiskassa.

Siunaustilaisuus oli Someron siunauskappelissa 23.11.2002 lähimpien läsnäollessa. Lämminhenkistä muistotilaisuutta vietettiin seurakuntakeskuksessa. Äitiä, mummoa ja isomummoa kaipaavat lapset, lastenlapset, lastenlastenlapset sekä muut sukulaiset ja ystävät.

*Anna rauha käsille,
jotka ovat askareistaan vaipuneet,
silmille, jotka ovat
sulkeutuneet lepoon.
Sinun rauhasi, joka on
kaikkea ymmärrystä ylempi,
anna se hänelle.
(Lassi Nummi: Reguiem).*

Esko Jussi Koppanen, syntynyt 19.12.1926 Sakkolassa, kuoli 1.11.2002 Hyvinkäällä.

Kiviniemestä maanviljelijäperheestä lähtöisin oleva Esko Koppanen valmistui valtiotieteen maisteriksi Helsingin yliopistosta 1951. Pankkialasta tuli hänen leipätyönsä, mutta mies oli mukana myös kunnallispolitiikassa Hyvinkäällä peräti 40 vuotta. Kansanedustajana hän toimi myös parikymmentä vuotta, vuodet 1961-1982. Hän oli mm. sosiaali- ja talousvaliokunnan jäsenenä sekä tilintarkastajana.

Evakkomatka 17-vuotiaalle oli aikanaan kova isku, ja jätti jälkensä kaikkiin toimiin sen jälkeen. Maanpuolustuksesta muodostui Esko J. Koppaselle koko elämän kestänyt harrastus.

Erilaisissa luottamustoimissaan koomuslainen Esko Koppanen oli hyvin yhteistyökykyinen henkilö, yli puoluerajojen. Voimansa hän haki karjalaisuudesta.

Sairaskohtaukseen menehtynyttä Eskoa jäivät lapsiensa, Outin, Suvin ja Ilkan ohella kaipaamaan monet ystävät ja sukulaiset.

Aulis Karjalaisen muistolle

Lokakuun 18. päivänä perjantaina meidät tavoitti suruviesti. Aulis oli kuollut äkilliseen sairaskohtaukseen.

Aulis syntyi Sakkolan Lapinlahdessa 9.12.1935. Hän kuului siihen sukupolveen, joka ehti aloittaa koulunkäynnin Sakkolassa ja tehdä kaksi evakkomatkaa. Sotavuosina hän oli sotalap-sena Ruotsissa. Ruotsalaisperheestä hän sai hyvän pohjan kieliohinnoille. Sodan jälkeen hän, Oulun vuosina, vieraili ystävällisessä ruotsalaisperheessä.

Evakkotaival vei Ruotsin, Tornion ja Oulun kautta Jyväskylään. Jyväskylän Lyseosta hän kirjoitti ylioppilaaksi v. 1955. Armeijan jälkeen Kasvatusopillinen Korkeakoulu, josta hän valmistui kansakoulunopettajaksi v. 1958. Täydentävien opintojen ja viransijaisuusien jälkeen hän aloitti opettajan-toimensa Mäntsälässä 1962. Pääosan

Aleksanteri Aavan runot uusiin kansiin

Useat ihmiset ovat kyselleet, mistä Aavan runoutta saa. Niinpä. Kovin se on hajallaan. "Vanhamaininki", "Mustalintu", "Runon kultaista Karjalaa" ja "Vuoksen varsilta" kokoelmien painokset ovat lopussa. "Huuhan poika" romaani on myös loppuunmyyty.

Tämän epäkohdan poistamiseksi olen ryhtynyt kokoamaan kaiken aineiston uksiin kansiin. Työ on hyvässä vauhdissa ja ensi kevääseen mennessä pitäisi aineiston olla painokunnossa. Jos jollakin on vielä tallessa sellaisia Aavan runoja, joita ei ole Vuoksen varsilta -kokoelmassa, olisin kovin iloinen runon saadessani. Katselkaapa laatikot.

KUPARISET SUVANNONYMPÄRIL-LÄ -sukukirjassamme on Aavan perus-

teellinen esittely useine runonäytteineen. Siitä saa hyvät maistiaiset, jos kirja löytyisi vaikka pukinkontista. Kirja on saanut erinomaisen vastaanoton ulkomaita myöten. Kirja kertoo myös Suvannon laakson historian aina asutuksen alusta. Kotiseudun puolustus -osio kiinnostanee kaikkia, samoin Sakkolan historian tiivistelmät henkilöineen, kartat ja piirroksen mukaan lukien.

"Missä runous loppuu - siellä elämä autioituu". A. Aavan tunnuslause.

Toivotan omasta ja Kuparisten puolesta RUNOLLISTA JOULUA!

Toivo Kuparinen

Linnausontie 12, 55100 Imatra
p. 05-4367076

Karjalaisen miehen elämäkertoja kertyi

Karjalaisen miehen elämäkertakeruuseen osallistui yli 240 henkeä. Keruun järjesti Karjalan Liitto ja Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Tekstiliuskoja kertyi noin 9000; näin miesten keruu voittaa niukasti vastaavan naisten elämäkertojen keruun vuodelta 1998.

Karjalaisen miehen elämäkertojen ensimmäisen palkinnon voitti Martti

Tiilikka Seinäjoelta. Hän on lähtöisin Jaakkimasta, lähtenyt evakkotaipaleelle 13-vuotiaana.

Neljän erikoispalkinnon saajan joukkoon mahtui maanviljelijä, kunnallisuusneuvos Veikko Juvonen Iittalasta. Hän on syntynyt 1918 Vuoksella.

Elämäkertakeruun tulokset julkistettiin Karjalatalolla Helsingissä 9.11.

Kuva tunnistettiin kutomakurssiksi

Irja Markkanen kyseli viime lehdes-sä tietoja vanhaan valokuvaan. Kuvan on tunnistanut ainakin kaksi lukijaa: Vieno Javanainen Heinolasta ja Anneli Kuisma Lempäälässä.

Vieno Javanaisen mukaan kyseessä on ainakin joukko Sakkolan pannusarelaisia.

- Ilmeisesti kyseessä on Viiksanlahden ja Pannusaaren maruttojen joku käsityö- tai kutomakurssi. Kuvassa eturivissä on kaksi serkkutyttöäni, Anna-Maria ja Emilia Eeva sekä myös Aino Pitkänen ja Helena Pitkänen Kasarmi-

lasta, kertoo Javanainen.

Samoja tietoja vahvistaa Anneli Kuisma. Hän on tunnistanut tätinsä Anna-Marian ja Emilia Eevan, ovat edessä kolmas ja neljäs vasemmalta.

- Minulla on samanlainen kuva, ja "sarankutojien" takana päivämäärä 24.11.1927.

Anneli Kuismalla on jopa tallessa yksi kuvan puvuista, ja sen hän kertoo lahjoittavansa Sakkola-Museolle. Nyt kuitenkin kaivattaisiin tietoa, mitä pukuja kurssilaiset ovat itse kutomistaan kankaista tehneet?

elämäntyöstään hän teki peruskoulun yläasteen kaupallisten aineiden lehtorina. Aulis muistetaan niin oppilaiden kuin työtoverien keskuudessa ammattitaitoisena ja humanina kasvattajana.

Vapaa-aikanaan Aulis toimi mm. Mäntsälän kansalaisopistossa opettajan kirjanpito-oppia. Monet ovat olleet yritykset ja yhdistykset, joiden tilintarkastajana Aulis ehti toimia.

Auloksen harrastuksiin kuului vapaaehtoinen maanpuolustustyö, ammattiyhdistys- ja rotarytoiminta. Aulis oli sotilasarvoltaan kapteeni. Mäntsälän reserviupseerikerhossa hän toimi eri luottamustehtävissä, myös puheenjohtajana.

Meidän veljesten perheitten kesken yhdessäoloa vietettiin paljon. Kyläiltiin, vietettiin aikaa kesäpaikoilla. Pääl-limmäisenä iloinen ja välitön karjalaisuus. Useasti haastelu alkoi: Muistat sie?

Aulis siunattiin haudan lepoon Mäntsälän kirkossa 8.11.2002.

Muistamme Auloksen iloisena ja valoisana elämäntoverina.

Kaipaamaan jäivät lähimmät Riitta ja Mika. Tapani ja Ilari -veljet perheineen. Sukulaiset, opettajatoverit. Ystävät ja tuttavat.

Veljesi Tapani

Sakkolalainen Reino Söder, syntynyt 3.10.1916, kuoli 7.11.2002 Vantaalla.

Reinolla oli näkyvä rooli kerhossamme, Vantaan Myyrmäen eläkkeensaajissa. Hän piti asiantuntevia puheita mm. veteraanipäivillämme. Hän oli tutkiskellut sodan eri vaiheita aina neuvotteluista sodan traagisiin tapahtumiin asti. Karjala oli hänelle läheinen, olihan hän itse Sakkolassa syntynyt ja puhuikin usein menetetyistä Karjalasta ja sen vaiheista.

Viimeaikoina Reino osallistui harvemmin vaimonsa Saimin kanssa kerhotoimintaan, mutta oli vielä pari viikkoa ennen poismenoaan mukana kerhossa, sairauden jo muistuttaessa olemassaolostaan.

Lauluryhmämme lauloi Reinolle muistolaulun Hiljainen tienoo.

Oiwa Rakkolainen

“Nuorisoseurasta erotaan vasta kun kellot soivat”

Sakkolan Kirkonkylän nuorisoseuran 100-vuotisjuhlassa todettiin, että ikä ei paina kun mieli on virkeä.

Sata vuotta takana ja ainakin yhtä monta edessä, jos vain nykypolvet jaksavat pitää liekin yllä. Tätä on karjalainen nuorisoseuratoiminta parhaimmillaan.

Sakkolan Kirkonkylän nuorisoseura juhli sadan vuoden merkkipaalua elokuussa Pirkkalan Haikan lavalla pidentyillä juhlilla. Aurinko paistoi kuumasti ja Pyhäjärven laineet liplattivat - ja vaikka sää on siitä joulua kohti hie- man viilentynyt, juhlista jääneet lämpimät muistot jaksavat kantaa jokaista mukanaolijaa kohti uutta kesää.

Kirkonkylän nuorisoseuran juuret ulottuvat jo vuoteen 1899, mutta virallisesti toiminta käynnistyi vuonna 1902, kertoi seuran historiikkia esitellyt Sinikka Laitinen.

Kirkonkylän nuorisoseuran historiaa on selvittänyt seuran jäsen Eila Hynnä. Hän on käyttänyt lähteinä mm. seuran pöytäkirjoja ja vuosikertomuksia vuosilta 1917-1922. Toiminta oli vilkasta koko sotia edeltäneen ajan, ja jatkui sotavuosien jälkeen pirteiden sakkolalaisten toimesta Rautalammillä, Pirkkalassa ja muualla Tampereen seudulla.

Viihdettä ja valistusta

Alusta saakka Kirkonkylän nuorisoseuralla oli kahdenlaisia tavoitteita: levittää valistusta ja kansansivistystä sakkolalaisiin tupiin ja perheisiin, mutta tarjota myös viihdettä, ajankulua ja yhteistä tekemistä jäsenilleen ja muillekin.

- Seura järjesti iltamia ja muuta toimintaa aikana, jolloin televisiota tai muita iltamenoja ei juuri ollut, muistutti seuran nykyinen puheenjohtaja Kalervo Jääskeläinen.

Seuran jokaiseen kokoukseen kuului valistusesitelmä. Lisäksi järjestettiin käsityökursseja, julkaistiin omaa lehteä ja harrastettiin näytelmiä.

- Haluan kiittää menneitä polvia heidän työstään: niitä jotka ovat nuorisoseuran perustaneet, niitä jotka ylläpitivät toimintaa ja niitä, jotka sodanjälkeisissä vaikeissa oloissa jatkoivat seuran toimintaa, Kalervo Jääskeläinen sanoi.

Viipurin ympäristössä Karjalan kannaksella toimi ennen sotia noin 160 nuorisoseuraa. Toiminnan määrässä ja laadussa Viipurin läänin nuorisoseurojen kanssa kykeni kilpailemaan vain Pohjanmaa.

Sotien jälkeen seuroista oli elossa ja jotenkin toiminnassa 60. Nykyisin nuorisoseuroja toimii Etelä-Karjalassa vajaa 40. Siirtokarjalaisia seuroja on jäljellä kymmenkunta, kertoi juhlassa puhunut Eteläkarjalaisten Nuorisoseurojen Liiton puheenjohtaja Pekka Lankinen.

- Toiset seuroista ovat “kottoutuneet” ja hankkineet valtaosan jäsenistöstään ympäristöstä. Osa seuroista pi-

tää yhä aktiivisia siteitä luovutettuun Karjalaan. Kumpikin tapa on nuorisoseuratoiminnalle yhtä tärkeä.

Murre vaihtuu kylästä kylään

Lankinen viihdytti satakuntaa juhluvieraista vuolaalla ja hersyvällä Rautjärven murteella ja korosti muutenkin oman murteen merkitystä:

- Murre on tärkeä kotiseuturakkauten ja identiteetin ylläpitäjä. Nykyään murteet ovatkin jo saaneet lähes virallisen aseman. Murre on jopa kaupallistettu, Lankinen viittasi eri murteilla julkaistuihin paikallishistorioihin, kirjoihin ja sarjakuviin.

Sakkolalaiset kuten muutkin rakastavat omaa murrettaan ja pitävät sitä oikeana. Lankisella oli kuitenkin lohdullista kerrottavaa murteen puhtautesta huolestuneille:

- Yhtä ja oikeaa karjalan murretta ei olekaan. Seuraavassa kylässä tutut sa-

Kirkonkylän nuorisoseura ei olisi nähnyt sadatta syntymäpäiväänsä ilman reipasta naisenergiaa. Juhlapuuhiissa ahersivat Liisa Jääskeläinen (vas.), Lea Kankare, Riitta Pykäläinen, Aira Jääskeläinen, Pirjo Lindell, Anne Äikäs ja Mervi Äikäs.

Kunniakirjoin ja tunnustuksin nuorisoseuratyöstä palkittuja: vasemmalta Eeva Koiranen, Risto Jääskeläinen, Toini Soininen, Antti Koiranen, Liisa Jääskeläinen, Antti Hynnä ja Kalervo Jääskeläinen. Palkinnot luovuttivat Pekka Lankinen ja Pirjo Lindell.

Nuorisoseuran historiaa

Koonnut Eila Hynnä

Sakkolan ja Petäjäjärven nuorisoseuran perustivat vuonna 1899 kunnanlääkäri Ivar Levison, Simo Karvanen, Martti Kuparinen, Juho Pitkänen, Tuomas Jääskeläinen ja Loviisa Lamppu. Seuraa ei kuitenkaan saatu heti rekisteröidyksi.

Vasta liittymisen Etelä-Karjalan nuorisoseuran haaraosastoksi vuonna 1902 toi seuralle virallisen aseman ja toimintavapauden.

Vuonna 1902 Sakkolan ja Petäjäjärven nuorisoseurassa oli 98 jäsentä, joista miehiä oli 61 ja naisia 37. Jäsenten keski-ikä oli 25 vuotta. Seuran esimiehenä toimi Ivar Levison ja varaesimiehenä Hj. Holopainen. Kokouksia oli pidetty 8 ja juhlatilaisuuksia 7 (yksi näistä oli ollut kansanjuhla). Ohjelmassa oli ollut mm. puheita, esitelmää, runoja, kertomuksia ja näytelmiä (M.Puhakka: Katsaus nuorisoseurojen työhön Etelä-Karjalassa vuotena 1902).

Kunnanlääkäri Ivar Levison perusti nuorisoseuraan torvisoittokunnan ja naisvoimistelijat, joita hän myös johti useita vuosia. Sekakuoroja oli kaksi ja mieskuoroja kolme. Seuralle oli myös oma lehti Suvanto.

Vuonna 1917 toiminta jakaantui Sakkolan kirkonkylän nuorisoseuraksi ja Petäjäjärven nuorisoseuraksi. Ensin mainitun esimieheksi valittiin apteekkari

Kari Pitkänen

Jaakko Eränen ja varapuheenjohtajaksi Mikko Pitkänen.

Seura alkoi kerätä rahaa oman talon rakentamista varten. Seuralle oli oma lehti Elvyttäjä, soittokeho ja sekakuoro, jota johtivat kanttori Israel Maasalo ja opettaja Matti Valkonen. Näytelmiä ohjasi maisteri Anni Pitkänen.

Oman talon rakentamisessa olivat mukana myös lotat ja martat. Tupaantuliaiset pidettiin 24.8.1922. Myöhemmin talosta muodostettiin osakeyhtiö, joka sai nimekseen Valistustalo Oy. Nuorisoseurasta tuli tällöin vähemmistöosakas, sillä osake-enemmistö oli suojeluskunnalla.

Sakkolan kirkonkylän nuorisoseuran talo on vieläkin pystyssä ja käytössä. Jatkosodan aikana talossa pidettiin seurakunnan jumalanpalvelukset, ja yläkerrassa toimi kirkonkylän kansakoulu.

Sodan jälkeen nuorisoseuran toiminta jatkui rautalammillä, myöhemmin Pirkkalassa. Toiminta piristyi Aino Pokkisen muutettua Tampereelle. Pidettiin joulujuhlia ja talvipäiviä, ja vuodesta 1990 lähtien järjestettiin kotiseutumatkoihin entiseen kotipitäjään.

Kirkonkylän nuorisoseura on merkitty yhdistysrekisteriin numerolla 3911. Toimivien jäsenten keski-ikä on tosin noussut em. 25 vuodesta ainakin muutamalla vuosikymmenellä...

Kurvil haisiit kujasetkii

- Laatokan suurpelto antoi

Eero Naskali on Laatokan tuntija.

Arkeologi **Eero Naskali** on ollut Museoviraston tutkijana yli 30 vuotta erikoisalueenaan kansatiede ja kansatieteelliset elannot sekä ”epämääräiset muinaislöydöt”, kuten hän itse luonnehtii eläkepäiviltään tehtyä työtä. Se suuri Haaste on Laatokka tai tarkentamien Laatokalla harjoitetun pyynnin välineet ja kulttuuri ovat jääneet Naskalin sanoin vähälle huomiolle koko tutkimusalueessa.

- Sieltä löytyisi monta väitöskirjan aihetta, Naskali vahventaa.

Pintakurkistuksen Laatokan menneisyyteen Naskali tarjosi Metsäpirtti Seuran marraskuun kokouksessa, jossa hän esitteli veneitä ja pyyntivälineitä, tapojakin sekä kalojen esiintymisalueita.

Ainutlaatuiset

Laatokalla käytetyt pyyntivälineet ja veneet ovat lajissaan ainutlaatuisia; muualta Suomesta ei vastaavia löydy. Naskali huomauttaa, että Laatokan venetyyppejä ei ole museoissa, mutta valokuvia on, kuten J. Alb. Sandmanin hienot otokset viime vuosisadan vaihteesta. Sandman oli kalastuksen tarkastajana Laatokalla, alueen alan korkein viranomainen.

- Kierrenuotta on kulkeutunut Venäjältä Laatokan alueelle; sitä käytettiin vain Laatokalla, Naskali kertoi. Kier-

renuottaa varten oli oma venetyyppi, kierrenuottavene, joka oli suunniteltu siten, että kolmimiehinen miehistö saattoi seistä keskiviivan samalla puolella kaatamatta venettä. Pohja oli tasainen ja laidat nousivat pystyyn tasapohjasta. Kierrenuottavene oli kuusi metriä pitkä ja noin 180 senttiä leveä. Veneen reuna nousee vasta neljännen laitалаudan kohdalta.

Ainutlaatuinen on myös maatka, Laatokan kaksoisrystä, joka on myös Venäjältä peräisin. Maatkassa joudeaita ulottuu matalalta syvälle ja päättyy otsaverkkoon.

Aarteisiin kuuluu myös kokkavene eli koukusvene, verkkovene, isovene, joka oli suunniteltu purjekäyttöä varten. Koukusvene piti pituus oli runsaat 11 metriä, leveys noin kolme metriä ja syvyys 120-130 senttimetriä. Koukusvene erikoisuus oli, että sillä voitiin purjehtia sivuvastaisessa tuulessa. Koukusveneeseen mahtuivat lohen suurpyytäjien välineet sekä satojen kilojen saalis.

Naskali listasi vielä maailmanharvinaisuuksien joukkoon tarpusken, yksimittaisen 110 metriä pitkän ja 5-6 metriä korkean verkon, joka laskettiin renkaan muotoon. Kalaparvi jäi verkon sisään ja niitä hädisteltiin verkon sisäpuolella veneestä. Kun kalat tarttuivat verkkoon, se vedettiin maihin.

Osteskovilaiset

Laatokan kalastusta hallitsivat metsäpirttiläiset kalastajat, mutta pyynnissä käytiin muualtakin. Naskali muistuttaa mieliin jo lähes unohtuneen kansan, osteskovilaiset, jotka tulivat vuosittain kesäksi pyytämään kalaa, jonka he möivät Pietariin. Matkaa Tverin länsipuolelta kertyi noin 500 kilometriä. Matka joutui kölittömillä soutuveineillä. Osteskovilaiset kävivät kalassa aina 20-luvulle saakka, kunnes raja meni kiinni. Naskali arvelee, että osteskovilaiset olivat olleet tekemisissä Tverin karjalaisten kanssa ja oppineet näiltä kalastuskulttuurin.

Tutkijan mieltä kiehtoo osteskovilaisten hienot pyyntivälineet, joita paikalliset ostivat, milloin saivat tai oli rahaa. - Hampu- ja pellavaverkot olivat uskomattoman taitavien kehrääjien tekemiä, ne olivat ohuen ohuesta langasta, Naskali toteaa. Erityisesti siikaverkot olivat haluttuja.

Kerrottakoon vielä, että osteskovilaiset kävivät kalassa myös Viron rannikolla, jonka asukkaat myös halusivat ostaa pyyntivälineitä.

- Osteskovilaisista ei ole lähde-todisteita, mutta voidaan kysyä, kuljettivatko he mukanaan perinnettä, joka oli kulkeutunut Kannakselta poismuuttaneiden karjalaisten mukana. Osteskovilaisten omalla asuinalueella ei ole pyyntivesiä.

Suurpelto

Eero Naskalille Laatokan harjut ja syvänteet ovat tuttuja ja eri osat merkitsevät pyyntialueita ja kalamääriä. Naskali vertaa Laatokan suuruutta: Jos kaikki maailman noin viisi miljardia ihmistä tuotaisiin jälle, jokaiselle olisi tilaa noin 3,5 neliometriä, tai jos kaikki Suomen järvien ja jokien vesi olisi Laatokassa, allas täyttyisi vain neljänneksen. Syvin kohta, noin 290 metriä, löytyy luoteisosasta.

Tästä pellostä eli moni, metsäpirttiläiset enimmin. Laatokan eteläosa

Maila Haajanen:

Lentäjän joulutervehdys äidille sodasta ennen katoamistaan

Annoit äitini minulle elämäkasteen täällä saavutin mä voiton, uuden tulikasteen. Nyt Jumalan avulla velvollisuuteni täytän vaikka joskus itken ja surulliselta näytän.

Sytytä äiti kynttiläni jouluseen kuuseen, niin olenhan kanssanne täyttäen haaveen rauhasta, rakkaudesta, kotijoulusta iloisesta, sitä milloinkaan en lakkaa muistamasta.

Siellä rakkaat toinen toistanne tukekaa, nyt rohkeutta vaatii, on vaarassa isänmaa.

Te meihin poikiin täällä luottakaa joululahjaksi vain puolestamme rukoilkaa.

Elämme toivossa täällä päivän kerrallaan, minä korkealla pilvillä luottaen Jumalaan.

Lennän tähtistä taivasta, allani maa joka jouluisen valkean silmiini kajastaa.

Vaik´en rakkaitani jouluna tapaakaan niin Jumalan armosta jouluni siunataan. Tähtikynttilät ne valaisee taivaan ja maan, kun enkelikuoro laulaa ikuista kiitostaan.

Tuon laulun taivaisen kuulla mä saan, se tuulen huminassa kohtaa myös maan.

Niin kuin urkujen pauhu siellä sois, en tahtois täältä vielä lähteä pois.

”kuului” metsäpirttiläisille, pohjoisosa salmilaisille ja sortavalalaisille. Pirttiläiset olivat koko Suomen suurimmat lohenpyytäjät eikä Laatokan tapaista ulappapyyntiä ole harjoitettu missään muualla.

Suurpellostä todistavat Naskalin mainitsemat saalismäärät. Esimerkiksi koukkupyyntiä varten saatettiin laittaa tuhat syötettyä koukkua ja lohiselkäimen pituus saattoi olla 30 kilometriä. - Kuore, kurvi kulkee legenda-

Naskali mainitsee, että vuonna 1913 Taipaleenjoen suualueella oli 1000 kurvirysää, ja Pietariin saattoi lähteä kuivattua kurvia myyntiin 10 000 kilo!

Pietarilaiset arvostivat elävää kalaa, ja nieriät pidettiin hengissä pietarilaisille. Vossinoin saari oli nieriän kuuluisin kutupaikka. Vuonna 1897 J. Alb. Sandman kuvasi kolmen viikon ajan kutupyyntiä, jossa mukana oli 24 nuotakuntaa. Kalastajat saivat 24 000 nieriää, jotka myytiin pääluvun mukaisesti, ei painon mukaan.

Elävät nieriät koottiin satkaan, 2 x 2 metrin sumppuun, josta kalanostajat kävivät ostamassa niitä. Kalanostajien vene oli kuuluisa Laatokan soima, jonka keskellä virtasi vesi.

Yhteen soimaan mahtui noin 500 elävää nieriää Pietariin kuljetettavaksi.

Ikiäikainen ammatti

Muinaistutkija valotti myös aikaa historiallisen ajan taakse. Vanhimmat kalastukseen liittyvät löydöt ajoittuvat noin 5000 vuoden taakse ennen ajanlaskumme alkua. Naskali luettelee, että Käkisalmen pohjoispuolelta on löytynyt ongen osia.

Saman ikäinen on meripihkainen ihmiskasvoinen amuletti, joka on löytynyt Koukunniemestä. Amuletti on viisi senttiä pitkä ja kolme leveä.

Myös kivikautiset koukkukalastuksen jäänteet, kuten kiviset ongenpainot ja koukkupääpainot sekä hienosti työstetyt kivivieheet kertovat Laatokan kalastuksen pitkästä traditiosta.

Tervehdyksenä kokouksesta

Anja Kuoppa

Joululomalla mummon luona

Tiina tuumaili pitkän syksyä, kunhan joululoma alkaa, jospa viettäisin sen mummon luona. Ei äidillä ja isällä ollut mitään tuumaa vastaan. Kun loma vihdoin viimein alkoi, he saattelivat Tiinan mummon luokse.

Mummo asui maalla punaisessa mökissään. Hänellä oli kissa, sen nimi oli Misu. Myös lehmä ja vasikka mummola oli, lehmän nimi Mansikki ja vasikan Kaunikki. Mummo lypsi Mansikin aamuin illoin. Maito separoitiin. Kuorittu maito juotettiin vasikalle, osa maitoa hapatettiin piimäksi. Kermasta mummo kirnusi voita. Kirnupiimä laitettiin hapatetun maidon joukkoon. Siitä tuli niisanottua kokkelipiimää. Kyllä se oli hyvää, vasta kirnuttu kotivoi ja kokkelipiimä.

Vasikan juotto oli Tiinan työtä. Kun vasikka oli juonut maidon, vasikka imi Tiinan sormeja ja puski karsinan aitaan. Se oli Tiinasta mukavaa.

Aattoamuna mummo lämmitti leivinuunin ja he leipoivat joululeivonnaiset ja laittoivat jälkilämpöön laatikot ja paistin kypsymään.

Iltahämärissä he koristelivat kuusen ja laittoivat linnuille lyhteet ja talipal-

lot. Illalla he söivät jouluaterian. Uunista tuli lämpöä ja hyvää tuoksua. Kissa-kin sai joulun kunniaksi kinkkuaterian.

He kävivät illalla hyvissä ajoin nukumaan, kun naapurin isäntä oli luvannut heille kyydin joulukirkkoon.

Taimi Finni

Sankaritarina talvisodan Taipaleen taisteluista

Talvisodan historia –osa 2, kirjoittaa Taipaleen taisteluista mm. seuraavaa: ”Neuvostoliittolaiset yrittävät laajentaa menestystään 19.2. aamulla, jolloin he pyrkivät jälleen sivustoilta Taipaleen lohkon selustaan. Tällöin hyökkäsi Suvannon yli yksi rykmentti ja Laatokalta pyrki Järisevää kohti yksi vihollisen hiihtopataljoona hyökkäysvaunujen tukemana. Kumpikin hyökkäys torjuttiin tykistön ja rannikkopatterin tehokkaasti tukien taistelua ja puolustajat laskivat jäälle jääneen noin 700-1200 kaatunutta. Myös lohkon keskiosaa vastaan suunnatut hyökkäykset epäonnistuivat ja puolustajat saivat siten torjuntavoiton hyökkäyksestä, joka oli tähän mennessä Taipaleen voimakkain ja lieene tarkoitettu murskaamaan lohkon puolustus koko sen laajuudessa.”

Raportti Järisevän linnakkeelta 17.-19.02.1940.

17.02.40 illalla sain ilmoituksen, että Järisevän tykkiin sekä ammuskellariin oli tullut osumia, että tykki oli rikki ja ammuskellarissa on tulipalo. Kapteeni Karejärveltä sain määräyksen suorittaa tykkien vaihdon Mustaniemestä Järisevään. Olin lähtövalmiina klo 24.00 nostotaljat ja kolmijalat kuormattuna. Ennen kuin ehdin lähteä, ilmoitti luutn. Kosma Järisevästä, ettei tykki olekaan kovin pahasti vaurioitunut ja tykin luokse ei pääse työskentelemään kun kellarissa vielä sattuu räjähdys. Ilmoitin asian kapt. Karejärvelle ja katsoimme parhaaksi odottaa niin kauan kuin räjähdys kellarissa kestää.

18.02.40 aamulla klo 07.00 ilmoitti luutn. Kosma, ettei enää ole kuulunut räjähdys. Lähdin Järisevään ja saavuin perille n. klo 8.45. Tykkiä tutkiessa havaitsin seuraavaa: kilpisuojuus hajonnut, kattolevy kokonaisuutena tykin vieressä, sivulevyt ja paksu pyöreä etuosa monena kappaleena ympäri tykkipihaa. Putki: päälläpäin naarmuja monensuuntaisia, sisäpuolella en havainnut mitään erikoista paitsi putken suus-

sa muutamia kolhiintumia jotka voi tasottaa viilalla. Lukko: sulkeutuu ja avautuu mutta oli vain jäykkä. Sivusuuntauskoneisto: muuten kunnossa paitsi jalustassa oleva hammaskehä kolhiintunut. Suuntakaari osittain irti ja yksi osa poissa, mutta poissaoleva osa vastasi ampumasuuntaan Korvenkylä-Lohijoki. Korkeussuuntauskoneisto: hampaitten välit täynnä soraa yms. päätelan mutteri hellinnyt auki, kiertopyörä monessa säkkyrässä, aste-kaari irti korotuskaaresta. Jarrulaite: kunnossa. Peruspultteja katkennut 5 kpl eri puolilta. Tarkastelun päätti vihollisen tykistön toiminta, rupesi tulemaan putouksia hyvin lähelle.

Tilasin puhelimitse lisää työkaluja ja tarpeita sekä pienen määrän ammuksia. Pääsin siihen tulokseen, että yön aikana saan tykin kuntoon. Päivällä jatkui häiritsemisammunta. Illalla klo 20.00 seutuvilla sain työkalut ja aloitimme työt. Apulaiseni ylimatruusi Turusen panin tasoittamaan sivusuunta-hammaskehän hampaita ja itse kävin korkeussuuntauskoneistoa korjaamaan. Saimme noin klo 01.00 mennessä sivuja korkeuskoneistot kuntoon. Kuun valo heikkeni samaan aikaan niin, ettei nähnyt suorittaa porauksia astekaaren kiinnittämiseksi. Otimme sulkulaitteen irti ja kuljetimme sen kellariin lämpenemään.

19.02.40 aamulla klo 06.00 aloitimme työt uudelleen, ylimatruusi rupesi puhdistamaan sulkulaitetta ja itse menin tykille laittamaan korotuskaarta kiinni. En huomannut ajan kulkua, mutta aamuhämärä se oli vielä, kun vartiomies ilmoitti jäällä olevan lähestyviä joukkoja. Lähetin käskyn kellariin, että tuovat tykin lukon heti tykille. Itse yritin kiirehtiä reikien poraamista ja välillä autoin lukon paikoilleen laittoa. Siinä kiireessä katkaisin kaksi poraa ja ne olivat ainoat, astekaaren laitto pysähtyi siihen. Vihollisen joukot olivat tällä välin lähestyneet arveluttavasti. Rupesin nyt laittamaan sulkulaitetta kun se ei mennyt

kunnolla kiinni. Ei ollut vielä jäähtynyt tarpeeksi. Vähän tasoitettiin kierkeitä niin meni sitten lukko kiinni. Mutta vielä oli iskukoneistossa vikaa. Tällä välin kantoivat tykkimiehet ammuksia ja panoksia tykille, ne oli illalla jätetty kauemmaksi metsään.

Iskurikoneiston vikaa ei ollut enää aikaa korjata. Kun tällä välin oli tullut 5 hyökkäysvaunua näkyviin noin 1-1,5 km:n päähän patterista ja pysähtyivät 3 aivan yhdessä ryhmässä. Käskin lataamaan tykin kranaatilla, suuntasin putken päältä katsomalla suuntauskoneistossa toimivalle miehelle kädellä merkkejä antaen, korotusta annoin samoin arviolta, löin vasaralla iskurin päähän, ensimmäinen putous oli pitkä. Nyt läksivät hv:t liikkeelle. Kun tykki tuli ladattua ja aloitimme suunnata uudelleen niin pysähtyi kaksi hv:a taas aivan lähelle toisiaan. Toisesta laukauksesta tuli lyhyt ja kaikki hv:t läksivät taas liikkeelle. Seuraavan laukauksen ajaksi pysähtyi taas taksi hv:a mutta putous meni vasemmalle.

Nyt huomasi eräs tykkimiehistä, että tykin putken oikeassa sivussa oli halkeama. Katsoin putken sisään, mutta kun en havainnut laajentumaa niin määräsin lataamaan koska kolme hv:a seisoi rivissä. Suuntasin oikeanpuoleiseen ja osuma tuli. Hyökkäysvaunu syttyi heti tuleen. Toisen vaunut läksivät kulkemaan nopeasti pois päin. Ammuttiin vielä kolme laukausta perään, putoukset sattuivat hyvin lähelle mutta hv:t hajaantuivat kauaksi toisistaan niin en katsonut tarpeelliseksi jatkaa ammuntaa.

Vihollisen jalkaväki oli seurannut hyökkäysvaunuja niiden edetessä, mutta lähti myös perääntymään vaunujen mukana sekavana rykelmänä. Nyt olivat ammuntaan yhtyneet myös kaksi kk:ta rannalta ja Ylläppään, Kaarnajoen ja Koverojan patterit aiheuttaen suurta tuhoa srappnelliammuksilla avoimella jäällä olevalle vihollisjoukolle. Kärkijoukosta pääsi hyvin vähän pakenemaan, kauempana olevat

ErP 6:n perinne elää

pienemmät ryhmät pääsivät pako. Kaksi suurempaa joukkoa oli kaukana. Kuormahevosia näkyi kärjen ja taikimmaisten joukkojen välillä.

En ehtinyt kauan seurata ryssien perääntymistä, menin keskuskorsuun varttumaan tilaisuutta antaakseni ilmoituksen lohkon komentajalle. Saatua yhteyden antoi lohkon komentaja määräyksen tulla pois. Arvosteluni tykistä on, että sitä voi käyttää lähitorjuntaan. Putki on halki oikealta puolelta suusta vahvistusputkeen saakka, joten pitemmät matkat eivät voi tulla kysymykseen. Mutta esim. srappnellien ampuminen lyhyillä palopituuksilla ja kartesseina sopii hyvin silloin kun vihollisen tykistötuli on jo lakannut. Niin kuin edellä selostetun kahakan aikana ei vihollinen ampunut tykistöllä ollenkaan, ennen kuin olivat peräntyneet hyvin kauvaksi.

Sortanlahdessa helmikuun 26 p:nä 1940

Väinö Tähkäpää
Väapeli

P.S. Esimiehensä käskystä V.T. kirjoitti ylläolevan raportin. Rauhan tultua tykki irrotettiin ja tuotiin pois Järisevästä ja on nyt nähtävänä Rannikkotykistön museossa Suomenlinnassa.

Väinö Tähkäpää, s. 1900 Kuolemajärvellä, k. 1958 Pälkäneellä. V. 1918 vapaaehtoisena Karjalan rannarmeijan sotilaana vapaussodassa, 1921-22 asevelvollisena/ alikersantti RTR2:ssa, 1924 Suojelusk. kersantti, 1926 palvelussopimus puolustusvoimiin RTR2:een aluksi Koiviston Humaljoen linnakkeella, 1931 alkaen RTR3:ssa aseseppä/ asemestari/ asevaraston hoit. Vv. 1939-1940 koko talvisodan ajan Kan.Lo/L.Me.P:n aseteknikkona: Sortanlahti-Konevitsa-Kaarnajoki-Taipale-Suvannon linjan sulkulinnakkeet. Vv.1941-1944 sodassa aseteknikkona ja konetarkastajana alueella Laatokan rannikkoseudut ja saaristo Rajakontua ja Äänisjärveä myöten. Erosi palveluksesta v. 1957.

Raportin ja tiedot koonnut Väinö Tähkäpään jäämistöstä veljenpoikansa Yrjö Tähkäpää. Paimiossa 31.10.2002.

Talvisodan Erillinen Pataljoona 6:n perinneyhdistyksen perustava kokous pidettiin elokuussa Tampereella. Perinneyhdistys päätti mm. järjestää veteraanimatkan alkukesällä 2004 niille taistelupaikoille, joissa pataljoona operoi. Retken teemana on ”ErP 6:n tie talvisodassa”.

ErP 6:n henkilöstö muodostui pääosiltaan Räisälän, Käkisalmen, Sakkolan ja Kaukolan aseveljistä. Pataljoona kulki talvisodan kunnian päivinä tavattoman raskaan tien, kuten niin monet rintamajoukkojen yksiköt.

Pataljoonan perinteitä on tähän asti vaalittu lähinnä viettämällä aseveljjuhlia Keljan taistelun vuosipäivinä 27.12. kahden vuoden välein. Tulevasta kesän 2004 matkasta taistelupaikoille tie-

dotetaan tarkemmin hieman tuonempana.

ErP 6:n perinneyhdistykseen otetaan henkilö- ja yhteisöjäseniä. Henkilöjäsenen liittymismaksu on 10 euroa, yhteisön 50 euroa, Rauman Seudun Osuuspankki 563000-2182850. Liittymismaksua maksettaessa on annettava nimi- ja osoitetiedot jäsenluettelon pitämistä varten.

Yhdistyksen puheenjohtajana toimii Heino P. Paavilainen Räisäläisten-säätiöstä, ja muita taustayhteisöjä ovat Käki-Säätiö, Sakkola-Säätiö ja Kauko-Säätiö.

Heino Paavilainen
Kaivopuistontie 7 B 16
21600 Rauma

Uutuus! Hovinkyläseuran postikorttisarja 2002 / 1 – 8 :

”Suvannon laaksoa ennen ja nyt ”

1. Hovinkylän – Ojaniemen kansakoulu.
2. Ylitse Suvannon laakson Lapinlahdesta.
3. Petäjärven Emäntäkoulu 1924 – 1939.
4. Sakkolan ja Raudun lahjoitusmaa - talonpoikien muistomerkki.
5. Entisen Sakkolan nykyinen kirkonmäki.
6. Suvanto Lehtisenniementä Ojaniemeen.
7. Petäjärvi – Hovinjärvi Ryhmästä.
8. Petäjärven Emäntäkoulu 1938.

Hovinkyläseuran hallitus valitsi 8 kauneinta valokuvaa kahdeksan vuosikymmenen ajalta, ja ne painettiin postikortteiksi. Kortit myydään perinnetyömme tukemiseksi, mm. koulujen historian tekoon. Osta nyt joulu-, onnittelu- ja tervehdyskortteiksi tai lahja-sarjoiksi ! Hinta 6,- e / sarja , tai oma valikoima 1,- e / kpl (+ pk). Toimitukset heti !

Myynti Soini Hartikainen 03-675 1482, ja muut hallituksen jäsenet.

Ylioppilaita

Anna-Kaisa Lamppu pääsi ylioppilaaksi 1.6.2002 Tuusniemen lukiota. Hänen isovanhempansa ovat Albert Lamppu ja Siiri, os. Nuora, Sakkolan Petäjärveltä.

TILAA
SUVANNON
SEUTU

-vaikkapa joululahjaksi!

Tapaaminen taidegalleriassa – kaksi ulkomaalaista vieraalla maaperällä

Heerlenin kaupungin taidekokoelmat. Astun hyvin pitkällisen harkintakauden jälkeen – lähes vastapäätä asuvana – kaupungintalon harmaalle, betoniselle sisäpihalle. Ennen kuin ehdin edes varmistua sisäänkäynnistä, lämpimästi hymyilevä mies ilmestyy takaani, avaa minulle oven ja toivottaa tervetulleeksi.

Kaikesta päätellen keskeytin juuri hänen tupakkataukonsa. Silti saan ylenpalttisen ystävällisen vastaanoton, yleisesittelyn näyttelystä, teoslistan ja palautelomakkeen kaikki samassa paketissa. ”Ja tässä vielä pieni lahja!”, sanoo mies innokkaasti ja ojentaa minulle pienen, Hollannin taidemuseoitä käsittelevän kirjasen.

Olen ymmälläni. En ihmettelisi, jos olisin päivän ainoa asiakas. Saadapa aina vastaavaa palvelua!

Mies ohjaa minut sisälle näyttelyhalliin, ja laittaa videon pyörimään Pietä nimiseen videoinstallatioon. Katson lopussa eloon heräävän Pietä-patsaan tekovaiheista kertovan muutaman minuutin videon loppuun ja tutkin musiikin saattelmana videonurkkausta ympäröiviä töitä. Tila. Autius. Rauha. Ylellinen yksityisyys. Valtaosa öljyvärimaalauksia. Kerrankin töitten edessä ei tarvitse tungeksia. Olen koko näyttelytilan ainoa elollinen olento.

Mies on jäänyt vastaanottopöytänsä ääreen. Hurmaavaa. Vain minä ja ”huolella valikoitu taidekokoelma”. Vastava yksityisyyden ja rauhan tunne lähentelee luksusta tässä Euroopan tiheimmin asutussa maassa.

Työt ovat erittäin moderneja, pelkistettyjä, silti minimaalisuudessaan ekspressiivisiä, kantaaottavia ja hyvin, hyvin hollantilaisia. Ideana on selvästikin ollut koota nimenomaan limburgilaisten taiteilijoiden töitä, mutta havaitsen, että tästä kauniista maakunta-ajattelusta on muutamaan otteeseen poikettu.

Mietin, millaiset ihmiset esilläolevat

työt ovat valinneet. Onko heillä itsellään taiteilijatausta, kokemusta, syvyspohjaa, oma näkemys estetiikasta, taiteen ilmaisevuudesta, markkina-arvosta, kunkin taiteilijan ”viivasta”? Jakavatko he maailman ihmiset taiteilijoihin ja ei-taiteilijoihin, onko jälkimmäinen ryhmä heille vähemmän tärkeä, herkkyytensä menettänyt ja omasta itsestään etäntynyt harmaa massa? Haluaisin tietää, mikä heitä kussakin työssä on puhutellut. Vai onko työt valinnut ns. maallikoista koostuva työryhmä, jolle on annettu määrärahat ja vapaat kädet taiteen kirjavalla kentällä.

Näyttelyn levoton kokonaisvaikutelma herättää ristiriitaisia tunteita. Törmään useampaankin työhön, joka saa minut lähes vihaiseksi. Mitä halutaan esimerkiksi viestiä työllä, joka on pelkkä valkoinen öljyväripinta? ”Heerlen – monien mahdollisuuksien maailma!”. Tai siniharmaa työ, joka kuvaa moottoritien monitasoista risteysaluetta.

Päädyn lopputulokseen, että joko työt on valinnut hyvin mielikuvitukseton joukko kauheassa kiireessä ja taiteilijoitteensensä ylipuhumina, tai sitten joukolla on tarkoituksella ollut sellainen pilke silmäkulmassa, jonka huumorin voi aista vain muille Limburgissa varttuneille. Mene tiedä. Taidetta todellakin ilman rajoja.

Luon vielä yleissilmäyksen ympäriläni ja palaan vastaanottoon lupaamani palautelomakkeen pariin. Mies istuu edelleen samassa paikassa, takki päällä. Huomaan useamman kuvaruudun toimiston nurkassa ja totean, miten mies on voinut tarkkailla ruudusta kierrokseni jokaista askelta. Hän seura herkeämättä, kun pohdin lomakkeen kysymyksiä.

”Oletteko itse taiteilija?”, hän vihdoin kysyy rikkoen hiljaisuuden. ”En ole”, vastaan ja jään pohtimaan taiteilijan määrittelyä. Eikö humanistisesti

ajateltuna jokainen ole oman elämänsä taiteilija? Siinäpä vasta taiteilijan vastuuta, väripalettia ja asettelemista! Pikkutyttönä luulin kaikkia aikuisia neroiksi tai ainakin ihmeellisiksi olennoiksi, jotka hallitsevat kauhean paljon erilaisia asioita. Tunne oli melko hätkähdyttävä, kun eräänä päivänä ymmärsin, miten eksyksissä monikin aikuinen on. ”Minä tulen hyvin taiteellisesta perheestä, olemme kaikki taiteilijoita!”, mies sanoo ylpeänä ja jää katsoamaan minuun ikään kuin vastaustani odottaen.

Ihmettelen, mitä hän sitten itse asiassa tekee tämän pikkukaupungin auti-on taidegallerian kätöksissä, mutta saan kuulla hänen olevan kotoisin entisestä Jugoslaviasta, ja ymmärrän hieman enemmän. Tämä maa varmasti edustaa hänelle vapautta ja rauhaa. Ehjyyttä. Mahdollisuuden seurata omia sisäisiä valintoja ja jopa taiteellista ilmaisutarvetta päivittäisen perusselvitymisen lisäksi.

Mietin itsekseni, millaisia kauheuksia mies onkaan saattanut joutua menneisyydessään kohtaamaan.

Tässä me olemme kasvotusten, kaksi muukalaista vieraalla maalla. Molemmat kaukana kotoa. Ainoina yhdistävinä tekijöinä hymy, ja uusi, molempien opettelema keskustelukieli. Mies mainostaa vielä Museon ystävät – yhdistystä ja sanoo, että kenties tapaamme taas piankin.

Lähden kotiin ja mietin hetken, näkeekö tuo mies enää koskaan lapsuusmaisemiaan, ovatko ne edes enää siellä.

Hetken aikaa häpeän juuri taannoisia mietteitäni, miten jaksaa muutama kuukausi seuraavaan Suomen matkaan.

Heli Nurmesniemi

Sakkolaisjuurinen kirjoittaja asuu Limburgissa, Hollannissa.

Karjalaispojan järkyttävä jouluaatto

Paluumuutto Karjalaan alkoi vuonna 1941. Ne olivat ilon huudahduksia, joita kuului joka puolelta: ”Myö pääsää takasi kottii Karjaa”. Minähän iloitsin muitten mukana: ”Lähetää, lähetää!”.

Olimme saaneet pika-asutustilan Hämeestä, Lempäälästä. Viljelimme sitä jo täydellä innolla. Asuinrakennus, siirretty iso hirsikehikko, oli jo vesikatossa. Samoin navettarakennuksen kehikko. Edellisenä talvena se katettiin, päreillä. Rautanulat polttivat sormia pakkasella. Tämä ripeä toiminta siksi, kun saimme tilan mukana Lopen kartanon tallirakennukset, mukana iso autotalli. Myöskin Vesilahden-Tottijärven rajalta ostettu ja siirretty iso hirsinen asuinrakennus. Materiaalia riitti.

Perheeseemme kuului isä ja minä, 17 vuotta, sekä velipoika, 15, setä ja hänen vaimonsa, heillä ei ollut lapsia. Äitimme oli kuollut jo 1933.

Setä läksi yksin tiedustelumatkalle kotitahuville ja palattuaan kertoi: ”Kyläläisiä on palant takasi vaik kui paljo. Meil on koti pystyssä muute, mut yks nurkka on pois kokonaa. Pommi on vient mässä ja katkaist suuret lehtikuuset. Kaks suurta pommikuoppaa on kummalki puolel tuvan sivul viie metri pääs. Mut kuka ne viien vuoden ikäiset omenapuut lie katkaist? Ne makasiit siin kantojensa vieres.”

Ai ne omenapuut. Miul rupes omantunto kolkuttammaa. Pakkoman minun oli tunnustaa.

”Mie sahasin ne poikki ennekö lähetti sottaa pakkoo. Itätaivas oli tullessa ja kauhia jyrinä päällä. Jos ei sille maha mittää, ni noita omenapuita en sille kyllä jätä”. Olin neljätoistavuotias.

”Vai nii. Aha”, sano setä. ”IS-pojat on majotettu meil. Siell on ruokapuol kunnos. Mein pitäs nyt tehä tälle: Mei peltö kasvaa tääl Hämeessä hyvää apilaheinää. Elisa-täti ja pojat saavat jäähää sitä tekemää. Myö isän kanssa lähettää laittamaa Karjalapeltto kuntoon,” sanoi setä. Näin tehtiin. Minä en ollut yhtään tyytyväinen; tätä se ahneus teettää.

”Myö ollaa matkall kottii, mut meilt putos autolavalt lehmä. Silt on jalka poikki”

IS-pojat Keki Veikko, Pitkäsen Viljo, Uosukaise Eero ja koko kylän pojat, sielhä miunki pitäs olla.

Heinät laitettiin seipäille ja korjattiin latoon. Meidän tilalla oli hirsinen pitkä lato. Se tuli tupaten täyteen heinää. Isä oli jo meidän kanssamme heinäkorjuussa.

Setä tuli pari viikkoa ennen joulua hakemaan meitä koto-Karjalaan. Omaisuutta oli kaksi lehmää ja hevonen. Ostettiin lisäksi komea kantava hieho. Matkaan päästiin. Matkanteko oli hidadasta härkävaunussa. Vaunuja siirrettiin ja vekslattiin.

Kuitenkin Sakkolan asemalle saavuimme jouluaattona illansuussa. Nyt isä ja velipoika läksivät ajelemaan hevosella, kuormineen, kotia kohti noin parikymmentä kilometriä. Setä lähti etsimään kuorma-autoa karjankuljetusta varten. Kuorma-autot ajoivat tankkiestekiviä Taipaleenjoelle.

”Yritän löytää näistä autoista jonkun”, sanoi setä.

Aikaa kului kauan. Setä tuli ja pyöritti päätä. ”Nyt on jouluaatto ja hyö on väsyneitä. Myö taijetaa jäähää tähä. Yks kyll vähä luppail”.

Setä meni tavaroittensa luo, kaivoi sieltä jotain. Näinhän minä. Laittoi pullon taskuunsa ja lähti. Kului jonkin aikaa, ilta alkoi hämärtä. Vaan sieltähän tuli iso kuorma-auto. Siihen oli ehditty laittamaan laidatkin sivuille, ei perään. Lastaus tapahtui asemalaiturilta. Eläimet sidottiin autokopin suoja-kaiteeseen. Oltiin lähtöön valmiita. Täti ja setä sopivat autokoppiin. Minun paikkani oli valalla, suojakaiteessa, lehmien päitten välissä.

Näin jo aikaisemminkin, että kuljet-

taja oli ottanut siitä pullosta. Kohta selvisikin, kuinka paljon.

Lähdettiin. Sakkolan aseman sivutieltä oli matkaa noin kilometri Kiviniemi-Sakkolan k:n maantielle. Kuljettaja kiihdytti autoa. Ajoi jo kohtalaisella vauhdilla ja kääntyi jarruttamatta isolle tielle. Tapahtui niin, että reunalaipio ei pitänyt kukaan. Reunimainen lehmä kierähti auton sivulle jääden siihen roikkumaan. Voi hyvä tavaton! Minähän rupesin takomaan nyrkillä auton kopin kattoa. Vaikka kuinka taon, niin auto ei pysähdy. Mennään vain ja minä taon. Mentiin varmaan puoli kilometriä, sitten auto pysähtyy.

”No mikä täällä on hätänä”, kysyi kuljettaja.

”No ku lehmä putos ja roikkuu kaustansa.”

Tarkistetaan. Siltä on jalka poikki. Tämä on vastahankitun, kantavan hiehon kohtalo. Mitäs nyt? Kasvavaa metsikköä joka puolella.

”Mie lähen etsimää appuu”, sanoin.

Palattuani jonkun matkaa taaksepäin puitten välistä, kauempaa, pilkotti valoa. Siellä oli parakki. Avasin oven. Parakin perällä oli joulukuusi, pöytä ja sotilaita istumassa. Minä esitin asiaini ilman kysymättä.

”Myö ollaa matkall kottii, mut meilt putos autolavalt lehmä.”

Sotilaat olivat tosi hämmästyneitä. ”Että mitä?”

”Lehmä putos ja silt on jalka poikki.” Johan tuli vipinää. Johtaja sanoi: ”Pojat, ottakaa kivääri ja puukot.”

Onneksemme apu oli lähellä. Sotilaat teurastivat hiehon, nostivat sen auton lavalle. Köyttäkkin oli löytynyt. Lähdimme jatkamaan matkaa. Hyvää joulua ei huomannut toivottaa kukaan kenellekään. Isolle autolle Kannaksen tie oli turhan kapoinen, kuitenkin tiellä pysyttiin. Ei ollut vastaantulijoita, olihan jouluaatto.

Minä lohduttelin lehmää auton lavalla. ”Ei mittää hättää ennää.”

Pääsimme Haparaisten kylään ja omaan kotiin.

Väinö Leppänen

Ei tuulesta temmattua

Tässä jokin aika sitten luin Suvannon Seudusta, että lehdessä toivottiin tarinoita sodasta ja sen alkua ajoilta, ja kun toisaalla oli juttua Sakkolan matkasta ja siitä, että Pannusaaren kylä on säästynyt sodasta melkein "ehjin na-hoin".

Mieleni täytti voimakas tunne kyseisestä kylästä ja päätin kirjoittaa pienen jutun.

Itse olen Metsäpirtistä syntyisin ja kertomukseni alkaakin muutamaa kuukautta ennen talvisodan alkua, vuonna 1939, jolloin olin lähtenyt kotoani maailmalle. Ilman mitään suunnitelmia, vain vähäisen kansakoulu-opiskelun turvin, tietämättä lainkaan mitä kaikkea siellä maailmalla voi kohdata.

En ollut koskaan käynyt missään kotipitäjäni ulkopuolella, enkä ollut nähnyt edes junaakaan, enkä osannut kuvitellakaan millainen se on. Tulin linja-autossa Sakkolaan ja jäin aseman lähellä pois kyydistä. Siinä katsellessani ympärilleni näin sen. Junan. Pelästyin aivan hirveästi ja ajattelin jo ihan maailmanlopun tulleen kun pitkä jono taloja tulee metsästä päin ja pitää aivan hirveätä meteliä tullessaan. Vi-heltää, ähkii ja puhkii kunnes pysähtyy aivan hiljaa.

Samalla kun siitä alkoi purkautua ulos aivan tavallisen näköisiä ihmisiä rauhoituin ja tajusin, että tämä nyt varmasti on sitten se juna, mitä isäkin tarkoitti, kun lähti porsaita viemään Raudun asemalle. Silloin tuumasin, että olenpas minä aika tyhmä tyttö, kun en tiedä mistään mitään. Meillä ei ollut Metsäpirtissä rautatietä, vaan lähin meni Raudussa minne oli seitsemäntoista kilometriä matkaa, eikä lapsilla sinne asti ollut mitään asiaa.

Olin vielä kovin nuori, vasta seitsemäntoista ikävuotta takanani ja nyt tosiaankin yksin maailmalla. No, enhän siihenkään voinut seisoskelemaan jäädä ja läksinkin rohkeasti kävelemään tietä pitkin ja ylitin sen rautatien. Ei minulla mitään matkalaukkuakaan ollut, joku nyytti vain käsivarrella, ja nälkäkin alkoi jo vähän vaivata, joten

piti pian löytää sitä työtä, sillä takaisinakaan en voinut enää kääntyä. Se kynnys olisi ollut liian korkea. Enhän toki hätäntynyt, sillä itse olin reissuun lähtenyt, ja luotin siihen, että kyllä minä töitä löydän kun olen vaan rehellinen ja kerron kuin tähän on tultu. Olinhan oppinut tekemään kovasti työtä nuoresta iästani huolimatta.

Siinä sitten kulkiessani huomasin tienviitan, missä luki PANNUSAARI. Se oli kylän nimi, eikä siellä mitään saarta ollut. Kuljin katsellen taloja miettien missä niistä voisi minulle töitä löytä. Niin sitten poikkesinkin yhteen taloon. Reippaasti astuin sisään ja sanoin päivää. Eräs talon asukkaista kysyi mitä asiaa minulla oli ja rohkaistuini heti kysymään: Olisiko teillä tässä piian paikkaa tai tiedättekö kuka sellaista tarvitsisi?

Vastaukseksi sain ettei heillä ole tarvetta, mutta keskusteltuaan hetken keskenään he sanoivat minulle, että menetästä vielä puolisen kilometriä eteenpäin ja siinä vasemmalla puolella on vanha, harmaa talo. On kuultu, että siellä tarvitaan apulaista kun rakentavat uutta taloa ja muutinkin. Kiitin tiedoista ja läksin eteenpäin.

Tulin kyseiseen taloon ja kerroin miten minua neuvottiin tulemaan heille. Tuvassa oli vanha mummo ja jo naimiän ylittänyt tytär. He pyysivät minua istumaan ja tarjosivat kahvia ja puhelivat kaikenlaista. Olivat ihania ihmisiä.

Sitten tytär sanoi: On totta että täällä on piikatyön tarvetta, mutta sinusta ei siihen ole. Olet aivan liian nuori, etkä jaksa tehdä raskaita töitä, kun välillä pitää olla ulkotöissäkin mukana miehiä auttamassa.

Siihen minä vastasin, että jaksan varmasti ja osaan kanssa! Olen tehnyt ulkotöitä kotonakin ja hoitanut karjaa. Osaan myös paistaa kakkarat ja piirakat ja leipoa vehnäästä. Siitä ilahtuinkin vanha mummo, se kun olikin hyvä asia koska hän ei enää jaksa seistä paistamassa kun jalat väsyvät, eikä Helena millään kerkii muilta töiltänsä. Näin sel-

västi, että mummo piti minusta ja itsekin ajattelin, että mihinkään en kyllä lähde näin kivasta talosta!

Siinä juttellessamme selvisi, että miehet olivat jossain pitemmällä töissä ja kun tulevat kotiin asia päätetään, mitä minun kanssani tehdään. Siihen asti sain jäädä. Selvisi myös se, että toinen näistä miehistä on mummon poika ja talon isäntä ja toinen on renki ja hänen Metsäpirtistä, nimeltään Jalmari Pelttonen.

Minä vähän hätkähdin tätä tietoa koska ajattelin, että jos Jalmari kertoo kenen tyttö olen voi isäntäväki lähettää minut takaisin kotiin. Ei hän kuitenkaan mitään kertonut ihmettelipä vain minun siellä oloani. Kun Helena meni ulos omille töilleen ja me mummon kanssa jäätin kahden, sanoin mummolle, että nyt me tehdään niin, että minä paistan piirakat ja kakkarat siiheksi kunnes isäntä tulee kotiin ja mummo saa neuvoa jos mitä en osaa.

Ja niin me tehtiin. Uuni oli hyvä paistamaan ja työ joutui. Viimeiseksi pantiin lihapotti jälkilämpöön hautumaan. Sen jälkeen minä siivosin. Talossa oli maalaamaton puulattia minkä kuurasin valkoiseksi asti, puustelin matot ja kaikki tuoksui raikkaalle ja puhtaalle. Helena lämmitti saunan. Kyllä näkyi jo heti isännän naamasta että tyytyväinen oli.

Isännän nimi oli Tuomas Naskali ja hän oli jo aika vanha minun mielestäni, ainakin viidenkymmenen ikäinen. Hyvin hiljainen mutta kova työmiehen. Muutaman viikon kuluttua hän vain laushti: Kuinkas sie tähä meil osuit? Vaa olipa hyvä jotta osuit. Siitä tiesin että tyytyväinen oli ja niin olin minäkin.

Ei siinä sen kummempia sitten puhuttukaan ja minä jäin taloon. Vaan sitä en kyllä muista, että koskaan olisi puhuttu mitään palkasta tai asemastani talossa, olin vain yksi ihminen lisää. Osallistuin kaikkiin talon töihin ja hoidin leipomisen joka lauantai. Minä pidin heistä ja he pitivät minusta. Kuukaan ei kommentanut eikä kurittanut,

Lempi Rosenberg palasi muistoissa Pannusaarelle.

omassa kodissani kun oli kova kuri, piiskaa ei turhaan säästetty. Vaikka jälkeenpäin ymmärsinkin sen, että se oli vain rakkautta, jonka minä tarvitsin.

Sotahuhut etenivät nopeasti ja voimistuivat päivä päivältä, vaikka kuukaan ei niihin oikein uskonutkaan. Syksy tuli liiankin nopeasti ja yhtäkkiä kuultiin, että rajalta jo evakuoitiin ihmisiä. Kotiini oli vain kaksitoista kilometriä rajalta ja pian kuulinkin, että äitini oli siskojeni ja pikkuveljeni kanssa lähtenyt kotoa evakkomatkalta vieden karjaa mukanaan ja olivat nyt jossain Kirvun aseman lähellä odottamassa lisätietoja. Isä oli vielä jäänyt kotiin jottain sokerjuurikkaan ja viljan lähetyksiä valvomaan. Silloin päätin lähteä sinne Kirvun asemalle katsomaan perhettäni, joita olikin jo kova ikävä ja hätäkin, että milloin, jos koskaan näemme jos sota syttyy. Kysyin Helenalta voinko lähteä käymään Kirvussa ja hän sanoi: kunhan lupaat tulla takasin. Ja minä lupasin.

Niin lähdin heti matkaan. Kun tulin Kirvun asemalle näin jo kaukaa muutamia lemmiä suuret puulaput kaulassaan ja kyllähän minä ne omiksi tunnistin. Toiset lemmät oli tarhassa lapuineen. Tapasin kotiväkeni ja sain kuulla, että puihin sidotut lemmät jäivät siihen osoitetietoineen ja muut koitetaan viedä ajamalla Rantasalmelle. Oli äidillä yksi hevonenkin, joka

veti pientä kuormaa, etupäässä eväitä ja jauhoja ja saihan siinä joku levätäkin aina hetken. Lemmiä ajettiin kärryn perässä. Lemmiä joita olin pienestä tyttönä paimentanut. Samassa minulle tuli kova ikävä ja sääli niitä kohtaan. Kaikki olivat minulle niin kovin rakkaita ja ratkesinkin äänekkääseen itkuun sillä kuulin, että koko saattueen oli määrä siirtyä eteenpäin jo seuraavana päivänä. Sellaiset olivat määräykset.

Äiti laitteli ruokaa koko katraalleen ja puheli kuin ennen, kotona ollessaan. Vietimme yön pikku mökissä aseman lähellä jutustellen, nauraen ja itkien samaan aikaan. Perheeni pyysi minuaakin mukaansa ja mieleni olisi tehnytkin, mutta sanoin kuitenkin luvanneeni mennä takaisin Pannusaarelle missä olin nyt kotonani ja missä Helena ja mummo ja kaikki työt odottivat.

Äiti tuumasi, että turhaahan tämä meidänkin lähtö oli, mutta kun väkisin kotoa ajettiin. Nyt ollaan kaikki sitten reissusällejä! Sitten hän sanoi, että jos tämä sota nyt syttyy, niin ei se kuitenkaan näin pitkälle koskaan tule. Täällähän sinä olet turvassa, kaukana rajalta. Olin samaa mieltä. Niin toivotelimme toisillemme kaikkea hyvää ja läksin itkien takasin Pannusaarelle.

Vaan väärässä oltiin kaikki.

Kun pääsin perille Pannusaarelle ol-

tiin jo melko varmoja, että evakkoon pitää lähteä sieltäkin. Meidänkin tietä ajoivat pitkät kuorma-autokolonnat rajaa kohti tykkilavettien kanssa melkein päivittäin ja minä kerroin mitä näin Kirvun asemalla. Olimme kaikki ihan järkyttyneitä, ja Helena sanoi, että oli hyvä kun tulit heti kotiin kun on näin rauhatonta. Sitten alkoikin pohtiminen, että mitä nyt tehdään. Eipä ehtinyt monta päivää kuluakaan kun evakointikäsky kävi.

Pian kylän väki oli jo osittain lähtenyt ja loputkin tekivät vimmatusti lähtöä. Meidän väki oli viimeisten joukossa. En oikein muista miten kaikki järjestelyt oikein menivät, mutta minä en jostain syystä päässyt mukaan lähtijöihin.

Kävin vaan muuta väkeä saattamassa pitkän matkaa. Tie oli täynnä ihmisiä, jotka pyrkivät sotaa pakoon ja sotilaita, jotka olivat menossa vastakkaiseen suuntaan, rajalle päin. Muistan mielikuvan sekamelskasta; tieltä rön-syileviä lemmiä ja muita kotieläimiä, ihmisiä ja tavaroita ja aseistautuneita sotilaita.

Muistan hyvin kuinka mummo istui Helenan vieressä kiessissä ja kuinka he antoivat minulle ohjeeksi hoitaa loput asiat kotona. En muista jäikö Naskalin taloon varsinaisesti kotieläimiä aina-kaan elävinä, mutta lihapytyn osoitetta piti odotella ja toimittaa muita kotitöitä. Niine hyvineni minut lähetettiin yksin kotiin. Kotiin, joka pian olisi täytetty sotatoimialuetta, missä siviileillä ei ollut mitään sijaa!

Vielä pitkään muistan hämmentyneenä kuinka Helena ja mummo lähtivät eivätkä ottaneet minua mukaansa. Olin heille kuitenkin vieras ihminen. Kotona tein mitä osasin ja odottelin kärsimättömänä lihapytyn osoitetta saapuvaksi, että pääsisin itsekin pois. Enhän edes tiennyt mihin he lähtivät.

Sota lähenei vauhdilla ja armeija täytti kylän talot. Siviiliposti ei enää kulkenut ja aloin tosissani huolestua turvallisuudestani. Eräänä päivänä kävin katsomassa yhtä kaunista naapuritaloa. Eiväthän ovet olleet lukossa vaan tavan mukaan pelkkä pönkä ovella. Huomasin kuinka miltei kaikki irtain näyt-

jatkuu seuraavalla sivulla.

ti olevan paikoillaan kuin odottaen isäntävään pikaista paluuta! Mieleni täytti haikeus. Kävelin navettaan ja siellä kohtasin kauhean näyn. Karja oli navetassa. Lehmät seisoivat jalat harallaan utareiden painosta ja kielet roikkuivat janoisilla lehmillä ulkona suusta. Säällittävät eläimet katsoivat anovasti minua. Pakenin paikalta ja oksensin kujamaalla. En tohtinut mennä enää muihin taloihin tai navetoihin, vaan etsin käsiini jonkun sotaherran ja pyysin häntä järjestämään jonkun ampumaan lehmät pois kärsimästä.

Pian pelkäsin jo tosissani. Taivas punersi kun talot paloivat ja kuului kovaa kuminaa. Lentokoneita lensi yhtämittaa ja ne ampuivat konekivääreillä jos missä näkivät liikettä.

Kaiken lisäksi sairastuin pahaan angiinaan ja sain kovan kuumeen, lääkkeeksi löysin vain muutaman aspiriinin. Pitkältä tuntuvan ajan kuluttua ja monen tuskallisen mutkan kautta pääsin sitten armeijan sairaskuljetuksella Käkisalmeen, pois Pannusaarelta.

Entistä isäntäväkeä en ole sen koommin nähnyt, eivätkä hekään ole minun perääni kyselleet. Nyt Suvannon Seudusta näin, että Pannusaari on vieläkin jäljellä ja se herätti monia muistoja, kuin myös pelonsekaista katkeruutta.

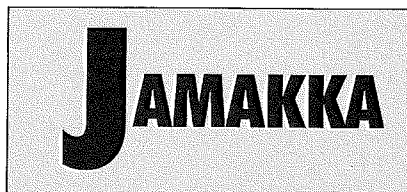
Puolustuksekseni sanottakoon ettei ollut minun vikani kun en lihapyttyä saanut lähetettyä niin kuin sovittiin, sillä siinä vaiheessa oma turvallisuuteni oli tärkeämpi.

Sananlaskussa sanotaan: Loppu hyvin, kaikki hyvin. Nyt vietän rintamaveteraanin eläkepäiviäni kaikessa rauhassa.

Muöhemmissä vaiheissani kun kerksin Rannikkosotilaiden huoltoyhdistyksen sotilaskotisarena koluta kaikki rannikkolinnakkeet ja Suomenlahden saaret. Olin Suursaarella, ja Teikarin saarella kahdestikin, kunnes aina tuli äkkilähtö ja vieras valloitti, nähdän sodan kaiken raadollisuuden ja kauhut. Mutta se tarina olisi jo liian pitkä tässä kerrottavaksi.

Muisteli

Lempi Rosenberg (os.Susi)

Hyvät Suvantolaiset!

Kutsun palstani lukijoita suvantolaisiksi, sillä Suvannon Seudun lukijat ovat naapureita, joita yhdistävät Suvanto, yhteinen murre, kulttuuri ja su-

vut. Kiitän heti Suvannon Seudun taustahamoja palstatilasta; Jamakka on Suvannon Seudun uusi pakina- tai kolumnipalsta asian mukaisesti.

Sananen itsestäni: olen Anja Kuoppa, Kuopan Eeron (Metsäpirtti, Villamäki) ja Sepposen Helenan (Alavus) esikoinen ja karjalaisittain Kuopa Jusin ja Kurri Aunen vunut. Karjalaisessa maastossa olen myös Metsäpirtti Seuran varapuheenjohtaja ja rakennan siten osaltani yhteisyyttä kannakselaisuudessa. - Palstani nimi Jamakka puolestaan tulee tietysti jamakasta, tiivistyneestä piimäherkusta, joka on mukeata ilman sokerisantaa. Jamakasta puhuvat kaikki suvantolaiset ja jamakakakkara on kaikille tuttu herkku. Asiaan.

Olin kuulemassa Eero Naskalia, joka tiedemiehen täsmällisyydellä kesitytti tietoa Laatokasta ja kalastajista ns. tavalliselle ihmiselle. Yksi viesti kuului hänen esityksensä läpi: tietoa kalastuk-

sesta, pyyntivälineistä ja kulttuurista on, mutta sitä ei ole järjestetty eikä koottu järjestetysti. Moni herkullinen väitöskirja odottaa tekijäänsä.

On merkillistä, miten kaikki tietävät, että Laatokka oli ja on ainutlaatuinen, ja että vetisen suurpellon pyytäjät elivät ainutlaatuisessa elinkeinokulttuurissa, mutta tietämys on satunnaista, yksittäisissä muisteloissa viihtyvää. Herää kysymys, miten muut elinkeinokulttuurit ja tavat ovat tallessa järjestelmällisesti myöhemmin tieteen hyödynnettäviksi. Sodan traumat ja piiraat on tallennettu, mutta entäs elämä sodan takana: arki, lapset, naiset, naimiset, porsasrahojen jako, työnjako, kortinpeluu hiekkakuopissa, Venäjänkauppa, jne.

Ajatukseni, keppihevoseni, kulkee siihen suuntaan, että jos suvantolaiset yhdistävät resursseja ja päättävät yhteisesti perinteen tallentamisesta, siihen on edelleen mahdollisuus jopa elävän, suusanallisen kerronnan muodossa. On hienoa, että yksityiset ihmiset ja perheet tallentavat perinnettä, mutta ilman koordinoitua ja suunnitelmallista muistelut jäävät hajatuotoksiksi, joilla saattaa olla vain muistoarvo.

Toisinkin voitaisiin toimia. Voisimme kehittää oikean ison Suvannon projektin, jossa kerättäisiin vielä elävää muistitietoa Kaakkois-Kannaksen eri elämäalueista. Perustelen ehdotustani sillä, että Suomessa on tasokas kansatieteen tutkimus, nuoria tutkijoita on käytettävissä ja heidän työpanoksensa on kustannustehokasta. Se mitä puuttuu, on yhteinen päätös, projektin perustaminen ja sen koordinointi – ja rahoitus. Olisiko kehittämisen arvoista?

Hyvää Joulua teille kaikille!

Kiitos kohta päättyvän vuoden ystävyydestä,

Onnea tulevalle!

Anja Kuoppa

SUVANNON SEUTU JULKAISEE

jokaisessa numerossaanmerkkipäivät, suruviestit, valmistuneet, kastetut yms. perheutiset. Lähetä tiedot toimitukseen, liitä mukaan myös valokuva. HUOM! Kysyähän aina asianosaisilta luvan tietojen julkaisuun.

Tampereen Metsäpirtti-kerho toivottaa Hyvää Joulua!

Joulukuvassa istumassa (vas.) Aino Friman, Toini Huolman, Aino Lius ja Mirja Friman. Seisomassa (vas.) Raija Haapsaari, Katariina Ahtiainen, Juulia Keski-Mäenpää, Riitta Keski-Mäenpää, Helka Korpela, Jaana Uusi-Kokko sekä herra ja rouva Anton Hatakka.

Joulun odotus

Jotain oottaa ihminen,
vaik tuskin tajuaa
Kuinka suuren rakkauden,
kätkee aika taa.

Kerran syttyi tähtönen,
ylle itämaan
Sen valo loistaa vieläkin,
vuosituhansien taa.

Vaik missä oisit ihminen,
sen valo kajastaa
Se lähtee seimivuoteelta,
kaikk kansat tavoittaa.

Kun katsot iltaan hämärään,
niin kuulet laulua
Siel Betlehemin enkel-kuoro
veisaa kiitosta.

Tään kaiken kiireen keskellä
jää hetkeks kuulemaan
Minkä lahjan tullessaan,
tuo Joulun sanoma.

Lempi Rosenberg

Lapinlahden uutisia: kyläkirjaa suunnitellaan

Vietimme 7.9.02 Lapinlahden kyläpäivää Punkalaitumen Kanteenmaan ns. talossa. Osanottajat ovat ajan myötä vähentyneet, mutta 30 kyläläistä oli silti saapunut tilaisuuteen. Tilaisuuden järjesti vanhan tavan mukaan Patjan sukukunta Einon komennossa, emännillä oli tarjottavaa monenlaista aina kakaroista alkaen. Kiitoksia!

Esko Kallonen toivotti ystävät ja kylänmiehet tervetulleeksi järjestyksessä 11 kyläjuhliin. Hiljennyimme hetkeksi poisnukkuneita kyläläisiä muistellen.

Kokouksessa käytiin vilkas keskustelu Lapinlahden kyläkirjan tekemisestä – alkaa olla viimeiset hetket muistojen kirjaamiseen, kun vielä on elossa omakohtaisesti kyläyhteisön elämää kokeneita ennen sotia. Asian eteenpäinviemiseksi päätettiin perustaa toimikunta. Siihen valittiin Sakari Pärssinen ja Eino Patja Punkalaitumelta, Olavi Lopenen Juupajoelta, Sirkka Isola Hinnerjoelta sekä Esko Kallonen Lempäälästä, hän toimii kokoonkutsujana. Varajäseniksi valittiin Pentti Patja Espoosta ja Siiri Mikkonen Ulvilasta.

Toimikunta on kokoontunut ensimmäisen kerran 16.11. Punkalaitumella Hanna-Riitta ja Sakari Pärssisen luona Sarkkilan vanhalla koululla, jossa heillä on majoitusalan yritys.

Onko Sinulla hyvä ystävä ja kylän entinen asukas vanhoja valokuvia ja muisteluksia kotikylästä? Otamme niitä mielihyvin vastaan ja kirjaan käytettäväksi. Laittakaa kuvien taakse omistajan nimi ja osoite, että voimme materiaalin palauttaa.

Aineistoa ottaa vastaan Esko Kallonen, Kukkolantie 4, 37560 Lempäälä. Puh. 03- 3676 603 sekä muut toimikunnan jäsenet. Pidetään yhteyttä! -EK

TILAA ITSELLESI TAI LAHJAKSI

Vuoksela-aiheisia tuotteita

hinta euroa/kpl

VUOKSELAN KYLÄT JA ASUKKAAT s. 304	15
Kirja Vuokselan asukkaista v. 1944 ja kuvaukset heidän asuinpaikoistaan	
VUOKSELAA KUVINA I – osa (n. 600 mustavalkoista kuvaa) s. 208	25
VUOKSELAA KUVINA II – osa (n. 800 mustavalkoista kuvaa) s. 224	25
ELÄMÄÄ VUOKSELASSA I – nide (henkilökohtaisia muistikuvia) s. 62	5
ELÄMÄÄ VUOKSELASSA II – nide (henkilökohtaisia muistikuvia) s. 61	5
ELÄMÄÄ VUOKSELASSA III – nide /henkilökohtaisia muistikuvia) s. 68	5
VUOKSELA VAAKUNA pöytästandardi	25
VUOKSELA - ennen ja nyt – VIDEO (kesto 1h 25min)	30
VUOKSELAN PAIKANNIMISTÖ	15
n. 750 numeroitua paikkaa luetteloituna ja kartalle (1:20 000) sijoitettuna.	
Tilanneajankohta on evakkoon lähtö kesäkuu 1944.	
POSTIKORTTISARJA yht. 8 kpl erilaista;	
• - VUOKSELA- kylä kylältä, Vuoksela-kirjan kansilehti	
• - VUOKSELAN KIRKKO, syyskuu 1944	
• - VUOKSELAN KIRKKO, kuvattu 4.8.2000	
• - Näkymä Vuokselan kirkon kellotornista 4.8.2000	
• - Näkymä Jovisaaresta Kuninkaanristin suuntaan	
• - Näkymä Uitinniemen sillalta Suoniemen selän suuntaan	
• - Hattulan Pyhän Ristin kirkko	
• Kuva Pyhän Ristin Kirkon kellotapulissasijaitsevista Vuokselan entisen kirkon kelloista (2 kpl)	
4/8 erilaista korttia	0,50 kpl/kortti
• KESÄPÄIVÄ KARJALASSA 2002 MATKAKUVAKERTOMUS	8
• A4 kokoinen 18-sivuinen värikuvamoniste Vuokselan/Sakkolan	
• Kotiseutumatkalta 25. - 28.7.2002. Käkisalmen juhla mukana.	
• KESÄPÄIVÄ KARJALASSA 2002 MATKAVIDEO	25
• Kooste Vuokselan/Sakkolan Kotiseutumatkalta 25. - 28.7.2002	
• Sekä Käkisalmen juhlasta. Kesto n. 2h 10 min.	
TUOTTEITA RAJOITETTU ERÄ Hintoihin tulee lähetettäessä lisäksi postituskulut.	
Tilaukset: Taisto Virkki, Paununkatu 24 33700 TAMPERE	
tai Puh. 03 - 363 1750 tai 050 - 5538607 tai taisto.virkki@luukku.com	

Paras leäke sija tauvil
o kirviehamara. (Räisälä)

Sananparsia

Mitäs nyt tehää, säretääks
uun vai pannaaks emäntä
kaivoo? (Vuoksenranta)

Ei tule mittää mei muori
kuolemast, jos ei Jumala
tautii lissää. (Vuoksela)

Ruvesha se porsas kasvoa
mut läskin syyvveä.
(Sakkola)

Yhe talo koira elleä, kahe
talo koira kuoloo. (Antrea)

VIRKIN VIRKKEET

Yhteistoiminnan ensimmäinen vuosi

Vuosi 2002 on ollut hyvin mielenkiintoinen ja antoisa monessakin mielessä. Työelämässä vielä mukanaolevana varsinaiset päivätyöt ovat olleet antoisia ja haasteellisia sähkölaitosalan asiakaspalvelun piirissä. Vastapainona ja rentouttavana palautteena olen koennut vapaa-ajalla tapahtuneet haastamiset ja kontaktit eri lähestymismuodoissa karjalaisuuden parissa. Nyt päättyvä vuosi on ollut erilaisten uusien yhteistyömuotojen sisäänajoa. Vuoksela-asioissa olen touhunnut viitisen vuotta, ensin sihteerin ja nykyisin puheenjohtajan rooleissa. Itsestä kuitenkin tuntuu, että työ kuin työ on mukavaa ja sydämellähän näihin karjala-asioihin paneudutaan.

Pidän erittäin merkittävänä päänavausksena, että meillä vuokselalaisilla oli

mahdollisuus tulla mukaan Suvannon Seutu-lehden toimittamiseen. Lämmin kiitos siitä sakkolalaisille ja metsäpirttiläisille vaikuttajille. Muukin yhteistyö on lähtenyt liikkeelle ja avoimin ovin olemme valmiit jatkossakin toimimaan. Kiitän myös niitä avustajiamme, jotka ovat osallistuneet kirjoituksen toimittamiseen. Se on myönteinen osoitus siitä, että lehti koetaan hyvänä tiedonjakajana. Toivottavasti viesti menee eteenpäin ja yhä useampaan vuokselalaiskotiin lehteä tilataan.

Maaliskuussa Karjala-talolla oli pitäjänä esittelyssä Sakkola ja Vuoksela. Ilta oli onnistunut runsaslukuisen osanottajajoukon ollessa koolla. Heinäkuun alussa olin Veikko Juvosen kanssa metsäpirttiläisten kotiseutumatkalla. Lahjoitusmaatalonpoikien patsaan uudelleenviikkimistilaisuus erilaisine juhlallisuuksineen antoi uusia tuttavuuksia.

KESÄPÄIVÄ KARJALASSA 2002- tapahtuma heinäkuun lopulla oli todellinen voimannäyttö n. viidensadan karjalaisen kokoontuessa Käkisalmen linnan pihalle juhlimaan. Yhteiskuljtuksella Markku Nuoran ohjauksessa teimme ikimuistaisen matkan kannakselle, jolloin ajelimme sekä Vuokselan että Sakkolan puolella tutustuen paikkoihin. Lisäksi osallistuimme Vpl. Py-

hjärven kirkon muistomerkin siunaamistilaisuuden juhlallisuuksiin.

Olihan niitä tapahtumia paljon muitakin; Karjalaiset kesäjuhlat Porissa, eri pitäjien pitäjäjuhla, Karjalainen Pikujouluristeily jne.

Katseet ovat tietysti jo ensi vuodessa ja suunnitelmia tehdään. Erilaiset palautteet ja toiveet olisivat paikallaan.

Vuokselaan on tarkoitus mennä alkukesästä, jolloin kasvustot ovat vielä matalia.

Alustavasti olemme varanneet matkan 5. -8.6.2003, jolloin menisimme ensin Sortavalaan ja sieltä vanhaan Valamoon ja sitten vasta asetuttaisimme Kiviniemeen ja sieltä kotikylille. Annan lisätietoja, otan vastaan toiveita ja ennakoilmoittautumisia.

Olisihan näitä virkkeitä vielä mielessä paljonkin, mutta lopettelen tähän kiittäen kaikkia niitä henkilöitä, joiden kanssa minulla on ollut mahdollisuus työskennellä kuluvan vuoden aikana.

Toivotan kaikille Suvannon Seudun lukijoille Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 2003.

Vuoksela-terveisin

Taisto Virkki

Jouluaatto, joka ei unohdu

Sota oli päättynyt muutama vuosi sitten. Kaikesta oli puutetta mm. ruoka oli vielä kortilla. Mustapörssi toimi tehokkaasti, mutta köyhillä ei ollut sille asiaa.

Joulu lähestyi. Perheitten äidit huokailivat, että mistä ruokaa perheelle, kun ruokakortin kupongit piti käyttää monesti jo ennen joulua. Oli siinä miettimistä, varsinkin kun perheet olivat suuria monilapsisia.

Kerronpa otsikossa mainitusta jouluaatosta. Tämä tapahtui Hämeessä, erään kaupungin asutusalueella, jonne oli etupäässä sijoitettu suurperheellisiä, sotainvalideja ja karjalaisia.

Oli jouluaatto, kaksi sotainvalidi tuttavaperhettä olivat sopineet viettävänsä yhdessä ko. aattoillan. Siinä istuessa ja kahvia (liekö ollut korviketta) juo-

dessä mietittiin, että moneenkohan taloon tälläkin asutusalueella joulupukki ovelle kolkuttaa, ei varmaan kovin monelle?

Siinä melkein naapurissa asui eräs suurperhe, jossa oli monta pientä lasta. Eiväthän nämä lapset tienneet pukkia kaivata, kun eivät olleet pukkia ikinä nähneet.

Äkkiä eräälle istujalle tuli ajatus ehdottaen, että saataisiinkohan me yhdessä koottua sellaista tavaraa, jonka pukki voisi viedä tälle perheelle ja näin lapsetkin näkisivät millainen olio se pukki on.

Pukin vaatteetkin löytyivät aina naamaria myöten, niinpä pukki lähti matkaan kassinsa kanssa. Saavuttuaan kodin ovelle, koputus Sisällä tuli aivan hiljaisuus, eivätkä arvanneet, että

joulupukki pyrkii heille. Mentyään sisälle ja tavanomaiset pukinkyselyt tehtyään pukki lähti jo toiseen paikkaan jättäen vähäiset lahjansa kaikille yhteisesti.

Joulupukin päästessä tielle ja sen talon kohdalle, missä oli äsken vierailut, ikkunassa oli monta iloista silmäparia vilkuttamassa pukille. Varmaan nämä lapset saivat seuraavana päivänä kertoa naapurin lapsille, että heillä oli käynyt joulupukki.

Emme voineet kumpikaan perhe paljoa antaa, mutta voin sanoa, että minä annoimme, niin saimme monin verroin takaisin hyvää mieltä niin pukinperheessä kuin meidänkin perheen.

Erästä joulua muistellen

Elma Reinikainen os. Pohjalainen
Vuokselan pitäjän Alholan kylästä

Karjalaista elämää silloin ennen nuoren tytön muistamana Vuokselan Alholan kylässä

Viljam Vanhasen talo Alholassa silloin ennen

Joulukirkkoreissu oli odotettu tapahtuma ja mieliin painuva. Aamulla aikaisin oli tehtävä navettatyöt, että ehti ajoissa joulukirkkoon. Matka tehtiin hevosilla rekiajeluna ja takaisin tullessa oli isäntien välillä kilpailu kuka kovemmin ajaa.

Jäätä pitkin Pikku-Vuoksea menttiin, koska siellä oli hyvä ajaa suoraan kirkkorantaan Lammasniemeen. Matkan vauhti ja jouluiset kirkonmenot jäivät meille lapsille erityisen mieleen.

Lapsuusajoista muistan miten erilaisista se oli verrattuna nykyaikaiseen elämään. Leikit keksittiin itse, vanhemmat osaltaan opettivat, mutta lasten oli oltava hyvin oma-aloitteisia. Suosikkileikit olivat erilaiset pallopelit, seinäpallo, nelimaali, pesäpallo, ruutuhyppele ja pilpanheitto sekä piilosilla olo. Leikkikalut oli harvoin ostettuja, ne oli vanhempien tekemiä, mollamajoja ja puuhevosia ja muita, jotka muodostuivat rakkaiksi käyttäjilleen. Lapsen osallistuivat myös hyvin varhaisessa vaiheessa voimiensa mukaan perheen töihin oppien jo pienenä aikuisen työtapoja.

Meille lapsille isä ja äiti tekivät itse omat pienet työkalut kuten lumilapiot, kelkat, sukset, sauvat, haravat ja pienet marja-astiat Usein isä teki iltaaskarteluna puhdetöinä kaikki puusta valmisteltavat ja äiti taas kutoi, neuloi ja ompeli tarvittavat vaatteet ja asusteet. Olisin aina jännittävää seurata, miten nuo kaikki työkalut ja esineet tehtiin ja niitä odotettiin innolla valmistuviksi.

Toini Broman (os. Vanhanen) muistelee lapsuuttaan vv. 1931 - 1944.

Pieni kylämme, n. 50 savun muodostama, sijaitsi Pikku-Vuoksen rantamilla. Lauttayhteys naapurikylään Hirvisaareen oli Liuhaniemen rannasta, joka toimi uinti- ja pyykinpesupaikkana. Lisäksi alueella kesäiltoisin nuoret kokoontuivat kisailemaan keskenään.

Vanhempani olivat Tyyne ja Viljam Vanhanen ja koti sijaitsi Alamäki-nimisen tilan ahon laidassa, ensimmäinen talo kylään tultaessa.

Koulua käytiin ja kuljettiin kylän läpi kulkevaa tietä, kujasia, pitkin. Kävelen kesäisin ja syksyisin ja talvella suksilla ja kävellen. Useimmiten kuitenkin suksilla, sillä tie oli usein pyryn jäljiltä muulla tavoin kulkematon paikka. Tieaurauksia silloin ei tehty.

Koulun joulun- ja kevätjuhlat olivat

koko kylän yhteiset juhlat, johon lähes kaikki kyläläiset osallistuivat. Opettajana oli Liisu Gyllenbögel.

Jouluun valmistauduttiin erityisellä huolella, olihan se vuoden suurin juhla. Teurastukset oli tehty hyvissä ajoin, sillä lähes jokainen talous sai liharuoka-aineet omasta takaa. Joulun alusviikot oli emännille erityisen kiireistä aikaa. Kaikki paikat siivottiin ja joulu leipomiset tehtiin itse. Oli monenlaisia piirakoita, pullia ja maustettua joululimppua tai sitten karjalanpaistia. Riisipuuro ja rusinasoppa kuului jälkiruokiin. Siirappia (paatakkaa) syötiin herkutteluna, kastettiin siirappiin pulaa ja näin makean nälkä korvattiin.

Joulukuusi kuului jokaiseen kotiin ja se koristeltiin aidoilla kynttilöillä ja monesti itse tehdyillä koristeilla sekä omenoilla.

Iltaakylää käytiin tuolloin naapureiden kesken, jolloin voitiin keskustella yhteisistä kylän asioista. Mukaan saatettiin ottaa myös joku puhdetyö/emännillä yleisesti meneillään oleva käsityö.

Kylässä ja koululla pidettiin hiihtokilpailuja. Muistan miten kilpaan valmistauduttiin. Sukset piti paahtaa terällä ja kärjet taivuttaa. Melkein jokaisen pihapiirissä oli aitta tai muu rakennus, jossa oli hirsisalvaimet suksien kärkien taivuttamiseen kahden hirteen välissä. Sukset kiinnitettiin huopattossun tai saappaan kärkeen raksilla ja kantarakilla. Silloin ei ollut vielä monellakaan siteitä ja monoja.

Talvisen vapaa-ajanvieton kohokohata oli laskiaispyhä. Kylän nuoret aikuiset rakensivat Vanhasen Juhon ja Liuhaniemen rannan väliin jäälle suuren varottiradan, jossa pitkän riuun päässä oli rekenä vesikelkka. Kylän nuoret kokoontuivat varottikelkkailuun, joka oli tosi vauhdikasta menoa ja hauskaa. Siinä menttiin hurjaa kyytiä.

Laskiaispyhäiltä nuoret laskivat mäkeä hevosreellä, jollakin oli peureki, kirkkoreki tai saahkareki. Alamäen aholta rantaan oli matkaa jopa yli puoli kilometriä ja rinteen kohdasta riippuen jyrkkyys vaihteli. Reki oli täynnä nuoria ja toiset antoivat vauhtia lisää. Kyyti oli hurjaa ja hauskaa riitti.

Yleisnäkymä samasta pihapiiristä v. 1997 Jäljellä on kotikuusi ja rakennusten perustuksia Alholan alueen metsien hakkuut ovat aluillaan.

SILLOIN ENNEN

Pieni oli kyläkunta, jossa oli yhteishenki, toinen toista aina autettiin. Ilot sekä surut meillä, ne yhteiset ol jokaisella näin me onnellisina elettiin.

VAAN MITEN ON NYT

Nuoruusajan pihamailla kuljettiin ja ihmeteltiin. Voiko tämä totta ollakkaan, muistoihimme menneen viemme, aivan niin kuin oli ennen. Nyt vain villikukat rehoittaa.

Nyt ei oottanut Äiti, Isä siellä, Nurmi kasvoi pihatiellä. Hiljainen ol piha lapsuuden. Paljon hyvää saimme sieltä, Muistot lämmittää ain mieltä, Muuta jäänyt ei oo siellä.

Tilaukuponki SUVANNON SEUDULLE

Tilaan pitäjälehti Suvannon Seudun hintaan 20 euroa/vuosi

Nimi

Osoite

Palautetaan osoitteella: Suvannon Seutu,
Rautasemantie 375, 37550 Lempäälä

Tai soita tilaus p. 040 730 2622, 03- 3748 448

Sakkola –museon postiosoite on:

**SAKKOLA-MUSEO/
SAKKOLA-SÄÄTIÖ**

PL 15

37500 Lempäälä

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on edelleen saatavana, samoin kirja Sakkolan kylät tuvasta tupaan.

Kirjoja voi hankkia Osuuspankin konttorista Lempäälässä.

Kirjoja myyvät myös Eino Kuisma, Punkalaidun, sekä
Lempäälässä Anneli Kuisma ja Aaro Viskari
Anneli Kuisma hoitaa postitettavat tilaukset, puh. 03- 3748 410

Sakkolan historia II maksaa 13,50 euroa ja
Sakkolan kylät tuvasta tupaan 18,50 euroa
Postilähetuksista peritään lisäksi lähetyskulut.

**HANKKIKAA NYT PITÄJÄTEOKSIA
- VAIKKAPA LAHJAKSI!**

SAKKOLAN PITÄJÄ- JUHLAN VIDEO

Saatavissa nyt myös 50 minuutin mittainen pitäjäjuhlavideo kesän
1997 juhlista Sakkolassa. Tilaa värikäs dokumentti historiallisista
juhlallisuuksista Karjalan kotikunnulta hintaan 25,50 euroa.
TILAUKSET: Ilpo Kuparinen puh. 03.3737 195 tai 0400-307 550.

Videota voi myös noutaa sopimuksen mukaan
Crane Videon Tampereen toimipisteestä tai

Vesilahdesta Kuparisen kotoa Rautialantie 525.

Tilauksia otetaan vastaan myös Sakkola-Säätiössä.

PITO-KALAASI KY

Pitopalvelu Aila ja Kati Heikkilä, Tampere

Puh. 03-343 3902, 03-266 2002, 0400 548 526

Putkiliike P. Nuora Ky

37560 KULJU

Puh. 367 6100

*TILAA SINÄKIN
SUVANNON SEUTU*

*Seuraava lehti
ilmestyy helmikuussa.*

SUVANNON SEUTU

**Suvannon ympäristön
kotiseutulehti**

Ilmestyy vuonna 2002 8 kertaa

Tilaushinta

20 euroa/vuosikerta

Ilmoitushinnat

0,20 euroa palstamillimetri
(+alv 22%)

Pankki

TSOP, 37500 Lempäälä

Tilinumero 522803-211955

Toimitus Suvannon Seutu,

Rautasema, 37550 Lempäälä

Puhelin 040 730 2622

tai (03) 374 8448 iltaisin

Päätoimittaja

Marjo Ristilä-Toikka, Lempäälä

Metsäpirtin yhdyshenkilö

Anja Kuoppa, Janakkala

p. 044 28 44 330

Vuoksen yhdyshenkilö

Taisto Virkki, Tampere

p. 03- 363 1750 tai 050-553 8607.

Toimituskunta

Esko Kallonen

Eero Koppanen

Ritva Koski

Juha Kuisma

Hannu Paukku

Aila Alanen

Anja Kuoppa

Taisto Virkki

Kirjapaino Vammaspaino, Vammala